

Захоўваючы культурны суверэнiтэт

Рэстаўрацыйныя майстэрні, фондасковішчы, экспазіцыя. Нацыянальны мастацкі музей прадставіў свае скарбы ўдзельнікам прэзентацыі, прысвечанай Канцэпцыі нацыянальнай культурнай прасторы ва ўсіх сферах жыцця грамадства на 2024–2026 гады. Дзіўны нябачны звычайнаму наведвальніку музейны свет і грунтоўная размова пра культурны суверэнiтэт – падрабязнасці на стар. 3.

Наша агульная задача

Мір, стабільнасць, бяспека, інстытут традыцыйнай сям’і. Галоўныя каштоўнасці беларусаў — у найважнейшых для дзяржавы документах стратэгічнага планавання. Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка 16 студзеня правёў пасяджэнне Савета Бяспекі, якое было прысвечана праектам Канцэпцыі нацыянальнай бяспекі і Ваеннай дактрыны Беларусі.

Новую рэдакцыю Канцэпцыі нацыянальнай бяспекі адобрылі яшчэ ў лютым 2023-га. Тады Кіраўнік дзяржавы даручыў правесці грамадскае абмеркаванне найважнейшага документа, перш чым вынесці яго на зацвярджэнне Усебеларускага народнага сходу.

Забеспячэнне нацыянальнай бяспекі — гэта наша агульная задача, кожнага грамадзяніна Беларусі, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. Абмеркаванне ішло на працягу года. Было арганізавана 70 дыскусійных плёцовак ва ўсіх раёнах краіны — дзяржаўных органах і арганізацыях, працоўных калектывах, навуцальных установах, прафсаюзнах і грамадскіх аб’яднаннях. Да размовы прыцягваліся прадстаўнікі навуковай і экспертнай супольнасці, асноўных канфесій, сродкаў масавай інфармацыі.

Так, 16 студзеня Кіраўніку дзяржавы прадставілі канкрэтную прапанову, якая па выніках грамадскага абмеркавання плануе ўключыць у абноўленую канцэпцыю. Яны датычацца перш за ўсё далатковай абароны інстытута традыцыйнай сям’і, павышэння ўзроўню сацыяльнай адказнасці бізнесу, пераадолення дыспрапорцыі рэгіянальнага развіцця, канкрэтызацыі пераліку сіл забеспячэння нацыянальнай бяспекі, выкарыстання

па паныцыйнага апарату, парадку зацвярджэння сістэмы індэкснай ацэнкі стану нацыянальнай бяспекі.

Што да новага праекта Ваеннай дактрыны, то рашэнне аб яго распаўсюду было прынята пасля адобрання Канцэпцыі нацыянальнай бяспекі ў лютым 2023 года. Рэдакцыя документа прадуцтвае кардынальнай рэвізіі ваеннай палітыкі. Актуальныя палажэнні засталіся нязменнымі, зацвярджаны яе абарончы характар. Документ публічны, адкрыты, ён з’яўляецца сістэмным, адпавядае сучасным рэаліям, пры гэтым акцэнт зроблены на такіх нацыянальных каштоўнасцях, як мір, стабільнасць, бяспека.

У новай Ваеннай дактрыне раскрыты змест ваеннай палітыкі нашай дзяржавы. У прыватнасці, падкрэслена, што Беларусь — міралюбная краіна, якая нікому не пагражае. Але спробы ўмяшання ва ўнутраныя справы, а тым больш пагрозы прымянення ваеннай сілы або атрэсі будучы нейтралізуюцца з выкарыстаннем усяго патэнцыялу дзяржавы.

Пасля адабрэння Саветам Бяспекі новай праекты Канцэпцыі нацыянальнай бяспекі і Ваеннай дактрыны будуць вынесены на зацвярджэнне Усебеларускага народнага сходу.

Падчас пасяджэння

Прадуманне і рэалістычнае

Напрыканцы мінулага года Савет Міністраў зацвердзіў Канцэпцыю развіцця нацыянальнай культурнай прасторы ва ўсіх сферах жыцця грамадства на 2024—2026 гады. Якое значэнне мае новы дакумент і якія падыходы да працы ён змяшчае? “К” сабрала каментары адмыслоўцаў.

Прэзентацыя Канцэпцыі адбылася 16 студзеня ў Нацыянальным мастацкім музеі.

Актуальныя аспекты развіцця беларускай культурнай прасторы абмеркавалі эксперты з розных сфер.

Перад пасяджэннем госці наведвалі рэстаўрацыйныя майстэрні, фондасховішча і выставу “Беларускае мастацтва вачыма журналістаў”.

Наведвальнікі выставы

дакумента адлюстравання пытання захавання спадчыны і традыцый, павелічэння аічычнага кантэнту, развіцця музейнай і бібліятэчнай сфер, прэзэнтатыўнага набутка і віртуальнай прасторы, адукацыйна-дыдзейнага характару. Да Канцэпцыі распаўсюваецца адпаведны план, у якім тэарэтычныя пазіцыі ўзасобіцца ў пэўныя практычныя мерапрыемствы. А вынікі рэалізацыі будуць падвядзены пры дапамозе сацыялагічных інструментаў.

ЖЫВЫЕ ТРАДЫЦЫІ

Дакумент распаўсюваны на аснове міжгаласаватага прыняцця. Чакаецца, што будзе набуцтвава сінтэма міжэмадаснага, грамадска-дзяржаўнага партнёрства ў развіцці нацыянальнай культурнай прасторы. Вельмі важна, што ў напрыстоўцы Канізіцыі ўзалежыла Беларусь праваслаўная царква, а сам дакумент улічвае значную ролю, якую адыгрывае гэты інстытут у жыцці грамадства. Такое мержаванне выказаў старшыня сінадыяльнага інфармацыйнага аддзела БПЦ пратэіраў Ігар Васько.

— Культура — гэта частка палітыкі, гэта спосаб паказаць свету, хто мы такія і чым мы можам ганарыцца. Гэта спосаб дапамагчы нашым сутрамадзянам адчуць сябе беларусамі, адчуць гонар за сваю краіну, — адзначыла Ірына Дрыга. — А калі ганарыцца тым, дзе жывеш і чым займаешся, то будзеш рабіць усё, каб краіна становілася багачэйшай, больш духоўнай і квітнеючай.

Па словах Ірыны Уладзіміраўны, Канцэпцыя закрэмае не толькі сферу мастацтва і культурна-асветніцкай работы. У

СЛОВА ЯК КАШТОВАНАСЦЬ

У Канцэпцыі надалена ўвага павышэнню культуры пісьмовага і уснага маўлення, забеспячэнню роўнага выкарыстання абедзвюх дзяржаўных моў у розных сферах жыцця. Як адзначае дырэктар Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі Ігар Капылюк, мова — адзін з найважнейшых элементаў культуры, які патрабуе беражлівага і паважлівага стаўлення.

— Праз мову мы сведчым пра багацце нашай нацыянальнай культуры. Сёння нас хвалюе праблема экспансіі замежных слоў. У найбольшыя час адбудзецца круглы стол па гэтай тэме. Вядома, мы не існуем у ізаляцыі і любая мова запывае лексіку. Гэта натуральны працэс, калі гэта звязана з назвамі новых з’яў і прадметаў, якіх у мове няма. Але трэба імкнуцца да захавання свайго, — адзначае Ігар Іваноўчык.

Не менш востра стаіць праблема ўжывання абсцэнальнай лексікі, асабліва ў моладзевым асяроддзі, і захавання нормы літаратурнай мовы. Для рашэння гэтых пытанняў акадэмічны інстытут папярэдаў выданы на культуры мовы і запінаваў шэраг мерапрыемстваў.

На думку дырэктара Інстытута літаратуразнаўства імя Янкі Купалы Нацыянальнай акадэміі навуц Беларусі Івана Саварчанкі, прыняцце Канцэпцыі сталася выхадом на якасна новы ўзровень развіцця грамадства. Документ варта лічыць стратэгічна важным, бо культура — гэта сапраўдны каркас жыцця краіны.

— Палажэнні прамування і рэалістычнасці. Яны пранянаваны людзьмі, якія дасканалы вядома сваю справу. Таму бачыцца, што вынікам узасаблення Канізіцыі будзе кансалідацыя грамадства, вяртанне гістарычнай памяці, развіццё сучаснай літаратуры, павышэнне філалагічнай культуры. А шывілізаваны, адукаваны чалавек нашо-

лены на стваральную працу, а не на разбурэнне, — падкрэсліў Іван Саварчанка.

Па словах дырэктара Інстытута літаратуразнаўства, аічычна аўдыторыю чакаюць новыя творы, героямі якіх мусяць стаць стваральнікі, што служаць краіне. У нас ёсць выдатныя майстры слова, запатрабаваўнай застаецца класіка. Важную дзяржаўную місію НАН Беларусі выконвае праз выданне “Залатой калекцыі беларускай літаратуры” і 50 тамаха.

ВЕДАЦЬ СВАІХ ГЕРОЯЎ

У дакумента шырока прадставлены гістарычныя склалкі. І гэта заканамерна, бо веданне мінулыхчыны краіны лічыцца асноватворным фактарам кансалідацыі грамадства. З гэтай прычыны варта не толькі надаваць вялікую увагу аічычнай гісторыі ў фундаментальныя даследаванні, але і прапагандаваць найбольш значныя падзеі і нацыянальных герояў. На гэта звяртае ўвагу намеснік дырэктара Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навуц Беларусі Павел Трубычкі.

— Праз веданне мінулых падзей выхоўваецца патрыятызм. Гэта даволі складаная задача. І найбольш значных вынікаў можна дасягнуць суемеснымі намаганнямі. Вялікая роля належыць, вядома, адукацыі: ад выхавальніка ў дзіцячым садку і настаўніка ў школе да выкладчыка ў ВНУ.

Па словах Паўла Трубычкі, Інстытут гісторыі НАН Беларусі фактычна ўжо працуе ў рэчышчы Канізіцыі. Найперш імаюць увагу надалена папулярызаванай рэгіянальнай гісторыі. Сёння запінавацца чатыры навукова-практычныя канферэнцыі. Таксама ўстанова рушыла пра стварэнне пантэона нацыянальных герояў, разнастайных мерапрыемстваў да значных дат, у прыватнасці да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Данііл ШЫЙКА
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Сярод кандыдатаў — прадстаўнікі розных прафесій

Каляндар на год

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі упраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 16 студзеня. Дзякуючы відасувязі, у сходы паўдзельнічалі таксама кіраўнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

На пасяджэнні разглядалі стан работ на аб’ектах, што з’яўляюцца гісторыка-культурнымі каштоўнасцямі, міжнароднае супрацоўніцтва ў галіне аховы спадчыны, магчымасці стварэння Нацыянальнага камітэта на захаванні помнікаў і славетных мясцін, фарміраванне Нацыянальнага каляндара падзей і мерапрыемстваў у сферы культуры на 2024 год, а таксама правядзенне рэканструкцыі будынка Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра і завяршэнне рэканструкцыі з рэстаўрацыяй палаца-паркавага ансамбля ў Жыліцах Кіраўскага раёна.

25 ЛЮТАГА 2024 ГОДА

ВЫБІРАЕМ РАЗАМ!

ДЭПУТАТАУ ПАЛАТЫ ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ВОСЬМАГА СКЛІКАННЯ

ДЭПУТАТАУ МЯСЦОВЫХ САВЕТАУ ДЭПУТАТАУ ДВАЦЦАЦЬ ДЗЯВЯТАГА СКЛІКАННЯ

У Беларусі 25 лютага зладзіць адзіны дзень галасавання. Будуць выбірацца дэпутаты ўсіх узроўняў заканадаўчай улады — ад сельсаветаў да Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу. Як рэспубліка рыхтуецца да важнай палітычнай падзеі?

У краіне ўжо створана каля 5,5 тысячы участкаў для галасавання. Да 25 студзеня будуць сфарміраваны выбарчыя камісіі. А 16 студзеня стартвала рэгістрацыя кандыдатаў у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь восьмага склікання — вылучана 298 асоб.

Па звестках Цэнтральнай выбарчай камісіі, гэта людзі з розных сфер. Лідзіруюць навуковыя, спецыялісты сістэм адукацыі, аховы здароўя, культуры і спорту — 86 чалавек. Прамысловыя, транспарт і будаўніцтва прадставлены 54 чалавекімі, дзяржорганы — 52. Сярод кандыдатаў ёсць таксама работнікі сельскай гаспадаркі, прафсаюмальнікі, ваенныя, пенсінеры. Грамадзян, што не працуюць, у спісах тых, хто падаў дакумента на рэгістрацыю, няма.

Што тычыцца вылучэнняў ад палітычных партый, то

ЦВК дае такі расклад: Беларуская партыя “Белая Русь” — 71 кандыдат, Камуністычная партыя Беларусі — 37, Ліберальна-дэмакратычная партыя Беларусі — 54, Рэспубліканская партыя працы і справядлівасці — 21.

На допатаккі мандат раздлічваюць таксама грамадзяне, якія з дапамогай загады зарэгістраванай ініцыятыўнай групы самі збіралі подпісы ў сваю падтрымку.

Па інфармацыі ЦВК, прэзідэнты карысталіся адразу некалькімі магчымымі спосабамі вылучэння кандыдатам у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў. Усяго быў пададзены 461 камплект дакументаў. Ад палітычных партый з’яўлена 183 чалавекі, ад працоўных калектываў — 137 асоб, 141 грамадзянін падаў дакумента дзякуючы збору подпісаў.

З 16 па 30 студзеня члены тэрытарыяльных і акруговых выбарчых камісій павінны правесці атрыманых дакумента на адпаведнасць патрабаванням Выбарчага колжэса Рэспублікі Беларусі і прыняць рашэнні аб рэгістрацыі кандыдатаў у дэпутаты. Перадвыбарная атітэра разгорнецца з 31 студзеня па 24 лютага.

Фрагмент створкі-наверша царскіх варот "Дабравешчанне"

Пасяджэнне камісіі

Пасяджэнне Камісіі пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь па выяўленні, вяртанні, сумесным выкарыстанні і ўвадзенні ў навуковы і культурны ўжытак культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь, адбылося 11 студзеня ў Міністэрстве замежных спраў.

З дакладам аб выніках работы камісіі у 2023 годзе выступіў намеснік міністра культуры Сяргей Саракач. Ён адзначыў, што дзейнасць органа наладжана на палставе палажэння, створанага Міністэрствам культуры і зацверджанага пастановай Савета Міністраў № 904 ад 22 снежня 2022 года. Гэтае палажэнне з'явілася ў выніку выканання даручэнняў Урада, рэалізаваных прапагану Генеральнай пракуратуры і карпатлівай працы ўсіх зацікаўленых. Документ заманаваў паўнамоцтва, рэгламент работы камісіі, парадок правядзення і пераважнасць яе пасяджэнняў, функцыі экспертнай групы і сакратарыята.

Орган кардынальна вызначыў прыярытэтных напрамкаў па выяўленні, вяртанні, сумесным выкарыстанні і ўвадзенні ў навуковы і культурны абарот каштоўнасцей паходжання. Гэтыя захады ажыццяўляюцца пастаная ў музеях, архівах, бібліятэках краіны і замежных установах. Работа Міністэрства культуры і Міністэрства замежных спраў была арганізавана згодна з планам камісіі на 2023 год, які ўключаў 34 мерапрыемствы.

У дакументах прадугледжваліся наступныя кірункі дзейнасці:

Кнігі з бібліятэк Іаана Кармянскага і роду Храптоўвічаў, фота з прэзентацыі

наладжванне дзелавых кантактаў і правядзенне перамоў з замежнымі ўстановамі па пытаннях культурных каштоўнасцей беларускага паходжання, захады па выяўленні і вывучэнні культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь, па вяртанні арыгінальных культурных каштоўнасцей беларускага паходжання або ўтворчасці іх копіі, а таксама па ўвадзенні ў навуковы ды культурны абарот і папулярызаванні культурных каштоўнасцей беларускага паходжання. Рэалізацыя плана забяспечвалася Міністэрствам культуры ў цесным узамеаўдзяненні з Міністэрствам замежных спраў, 33 установамі культуры рэспубліканскага і рэгіянальнага падпарадкавання, замежнымі арганізацыямі, архіўнымі і навуковымі ўстановамі, а таксама мясцовымі органамі ўлады.

СУПОЛЬНЫМІ НАМАГАННЯМІ

Міністэрства культуры ў рамках работы камісіі ў мінулым годзе прыняло шэраг арганізацыйных і прававых мер. Так, 29 жніўня 2023-га шляхам пісьмовага пытання ўнесены дапаўненні ў план работы камісіі ў мэтах выканання плана мерапрыемстваў, зацверджанага намеснікам Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь, па рэалізацыі прапагану Генеральнай пракуратуры па ўваквечанні памяці ахвар генашуцы беларускага народа. Падрыхтаваны і накіраваны ў Савет Міністраў праект пастановай аб змяненні складу камісіі. У яе маркуюць ключовыя намесніка старшын аб'явіцанкамаў, Мінскага гарвыканкама.

Мясцовым органам і музеям абласнога ды раённага падпарадкавання дадзены рэкамендацыі, звязаныя з планаваннем фінансавых сродкаў на мерапрыемствы па вяртанні культурных каштоўнасцей беларускага паходжання пры фарміраванні і зацвярджэнні мясцовых бюджэтаў на 2024 год. Пашырана салдзіннічанне Пасольства Рэспублікі Беларусь у Расійскай Федэрацыі аічыннымі музеямі ў наладжванні дзелавых кантактаў, правядзенні перамоў з замежнымі ўстановамі па пытаннях

выяўлення, вяртання і вырабу копіі прадметаў мастацтва беларускага паходжання. Расійскі бок, у тым ліку Міністэрства культуры Расійскай Федэрацыі, выказаў гатоўнасць адрасна спрыяць пошуку культурных паліх уліковых дакументаў, якія пацвярджаюць, што прадметы належыць даваенным музеям БССР.

Таксама хацелася б адзначыць песнае ўзаемадзейненне Міністэрства культуры і Міністэрства замежных спраў: праз МЗС накіравана восем запісаў у Пасольства Расійскай Федэрацыі і адзін — у Пасольства Грузіі. Дзякуючы мерам, што прынялі Міністэрства культуры, значна актывізавалася работа па вяртанні ў краіну культурных каштоўнасцей беларускага паходжання і іх копіі — кніг, твораў мастацтва і іншых прадметаў. За 2023-і прывезена 318 арыгінальных культурных каштоўнасцей (для параўнання: за 2021 і 2022 гады — 24 арыгіналы). Такім чынам, за справядлічым год у 13 разоў павялічылася колькасць вярнутых культурных каштоўнасцей, што пацвярджае эфектыўнасць працы камісіі.

Пры салдзіннічанні МЗС былі атрыманы правы на факсімільнае выданне Жухавіцкага Евангелія, арыгінал якога захоўваецца ў Літускай Рэспубліцы. Дзякуючы перамовам, што правёў дырэктар замкавага комплексу "Мір" Аляксандр Лойка і супрацоўнікі МЗС, кошт электроннага варыянта кнігі стаў у піль разоў меншым за першапачатковы. З улікам шікавасці беларускага боку да электроннай копіі ў Літве на працягу 2021—2022 гадоў была праведзена комплексная рэстаўрацыя пісьмовага помніка.

НОВЫЯ ЗДАБЫТКІ

А 12 чэрвеня 2023 года Музей Марка Шагала ў Віцебску прыняў у дар ад унучак майстра Мерот і Ёлзы Meer выданні з яго асабістага збору. Гэта 66 кніг, некаторыя з якіх змяшчаюць арыгінальную графіку аўтара. Прадметы папоўнілі музейную бібліятэку, у фондз якой цяпер больш за 5000 выданняў пра Марка Шагала і мастакоў еўрапейскага авангарду.

артэфактаў страчаную спадчыну

Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва атрымаў 45 дакументаў Антона і Іаана Луцкевічаў з калекцыі беларускай грамадскай арганізацыі "Фонд Крачэўскага ў Нью-Ёрку" за 1907—1915 і 1938 гады, 120 дакументаў Юліяны Вітан-Дубейкаўскай ад Беларускага інстытута навукі і мастацтва ў Нью-Ёрку за 1915—1994 гады, а таксама 20 дакументаў музыказнаўцаў Ізлава і Сімы Ніснвічэваў.

3 Германіі ў Нацыянальную бібліятэку Беларусі вярнуты два выданні св збору Храптоўвічаў. Перадача артэфактаў абдзала пры салдзіннічанні дыпламатычнага прадстаўніцтва Беларусі на тэрыторыі заходняй краіны. Таксама фонд Нацыянальнай бібліятэкі папоўніўся яшчэ двума стараабрадніцкімі кнігамі "Часоўнік" і "Псалтыр", выпушчанымі ў 1830-я магільскамі друкарнямі. Прадметы перададзены ў дар прадстаўніцкамі найстарэйшага ў Беларусі мотаклуба Harley-Davidson.

Артэфакты трапілі ў нашу рэспубліку і дзякуючы іншым зацікаўленым. Так, 7 чэрвеня 2023 года Гоульскай епархіяй у краіну вярнуты 59 кніг Іаана Кармянскага (Гашкевіча), кананізаванага Беларускай праваслаўнай царквой. Іх паднесла жыхарка Санкт-Пецярбурга Таццяна Бойкава. За сродкі абласнога бюджэту, а таксама за пазабюджэтныя сродкі Веткаўскага музея стараабрадніцтва і Беларускіх традыцый імя Ф. Р. Шклярава куплены абраз Мікалая Цудатворца і створкі-навершы царскіх варот "Дабравешчанне" XIX стагоддзя. Гэтыя аб'екты пашыраюць веды аб рэгіянальнай культуры і гісторыі веткаўскіх стараабрадніцкіх храмаў, а таксама даюць імпульс распрацоўцы тэматычнай экспазіцыі, заплавананай на 2024-ы, якая будзе прадстаўлена ў адной з зал Гоульскага фізікаў установаў. Віцебскі абласны краязнаўчы музей вярнуў план горада 1904 года з фондз Новакузнецкага краязнаўчага музея Кемераўскай вобласці.

Таксама за 2023 год планавы і пазапланавы здыбыта каля 40 электронных і лічбавых копіяў культурных каштоўнасцей беларускага паходжання. Нацыянальная бібліятэка Беларусі атрымала 10 копіяў друкаваных кніг XVII—XVIII стагоддзяў з

калекцыі Нацыянальнай бібліятэкі Польшчы, Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры — якасныя электронныя копіі фотопартрэтаў Уладзіміра Самойлы 1904 і 1912 гадоў з Цэнтральнага дзяржаўнага гістарычнага архіва Санкт-Пецярбурга. Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якіба Коласа цяпер мае 12 новых копіяў прадметаў, звязаных з жыццём і творчасцю паэта. 17 лічбавых копіяў фатаграфій з выявамі гарадоў Беларусі перадаў музейнай-выставачны цэнтр "Расфота".

ПЛАНЫ І ПЕРСПЕКТЫВЫ

Музей і Нацыянальная бібліятэка Беларусі праводзіць мнства мерапрыемстваў, якія папулярызуюць аічыныя артэфакты, прывезеныя з-за мяжы. У якасці прыкладу можна згадаць праект Нацыянальнага мастацкага "Вярнуць шэдэўры": у пастаяннай экспазіцыі музея адзначаны творы, забраныя нацыстамі ў Германію і вярнутыя на радзіму. Таксама гэтая ініцыятыва прэзентавана ў спецыяльным раздзеле на сайце ўстановаў.

Нацыянальная бібліятэка Беларусі сумесна з Дзяржаўнай публічнай гістарычнай бібліятэкай у Маскве заплаванала праект на тэму прыватных кніжных калекцыяў. Веткаўскі музей стараабрадніцтва і Беларускіх традыцый імя Ф. Р. Шклярава правёў перамовы аб магчымасці арганізацыі ў 2024—2025 гадах супольнай часовай выставы з Расійскай этнаграфічным музеям.

Асабна хацелася б спыніцца на вяртанні культурных каштоўнасцей, пераможаных у гады Вялікай Аічычнай вайны. Па прапанове Генеральнай пракуратуры пратаколам даручэнняў Міністэрства замежных спраў па выніках сёмага паслджэння Кансультацыйнага савета па справах беларуска-заможжа прадугледжана дарухтоўка пераліку культурных каштоўнасцей, перавезеных у гады Вялікай Аічычнай вайны, для далейшага агублываання на сайтах нацыянальных культурных вебаў i.viartanne.by. У адпаведнасці з даручэннямі Міністэрства замежных спраў і Міністэрства культуры Беларусі дзяржаўны

ўніверсітэт культуры і мастацтваў падрыхтаваў электронны спісы тарых прадметаў на аснове выпускаў зборніка "Вяртанне". У пераліках культурных каштоўнасцей, пераможаных у гады Вялікай Аічычнай вайны, згадваецца 764 прадметы. На жаль, у Міністэрства культуры пакуль не паступіла інфармацыі ад установаў культуры, архіваў, навуковых арганізацый і іншых зацікаўленых аб лёсе гэтых артэфактаў у цяперашні час, у тым ліку нават прыблізных звестак аб краіне, дзе тыя аб'екты могуць знаходзіцца.

Намеснік генеральнага дырэктара Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь Вікторыя Кузьміна распавяла аб мерапрыемствах па вяртанні каршыны Леаніда Саламаціна "Ропецыня ў хліве (Сцяна з зацікава жыццём)" 1867 года, якая захоўвалася ў фондз Дзяржаўнай каршынай галерэі БССР. Работа была вывезена ў Германію ў 1944-м, а затым пераможана ў Маскву. Дырэктар Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь Аляксандр Храмой расказаў аб дзейнасці экспертнай групы камісіі ў 2023 годзе. Таксама камісія зацвердзіла план работы на 2024-ы.

Антон РУДАК

Факсімільнае выданне Жухавіцкага Евангелія

Лявон Вітан-Дубейкаўскі з настаўнікамі і навучцамі Дзяржаўнай школы муляраў у Вільні, 1928 год

Фрагмент створкі-наверша царскіх варот "Дабравешчанне"

Абраз Мікалая Цудатворца

Знайсці сваё

Як вырашыць сцэнарную праблему?

Сёлага беларускае кіно адзначаць 100-годдзе. Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь да векавога юбілею не толькі падрыхтавала шэраг мерапрыемстваў, але і грунтоўна ўзялася за рашэнне аднаго з ключавых пытанняў ачынальнага кінематографіста — фарміравання сцэнарнага партфеля кінастудыі «Беларусьфільм». Дапамагчы беларускім кінематографістам змогуць усе ахвочыя, прыняўшы ўдзел у конкурсе сцэнарыяў.

Засяродзіць увагу на сцэнарных замест ужо звыклых рэжысёрскіх канцэпцый адмыслоўцы вырашылі не выпадкова. Галоўны мэта — патрыямка кінастудыі «Беларусьфільм» дазваляе вырашыць сцэнарную праблему, што, на думку начальніка аддзела па кінематографіі Міністэрства культуры **Ірыны Дрыгі**, на дадзены момант адно з ключавых пытанняў развіцця айчынанага кіно.

— Каб разумець, як будзе развівацца наша кінавытворчасць, трэба, каб быў пэўны запас сцэнарыяў, якія можна рэалізаваць. Зараз важна мець матэрыял на два гады. Гэта не толькі дапаможа планавальным срокі дзяржаўных субсідый, але і палегчыць працу з пракратымі арганізацыямі: яны будуць разумець, да якіх фільмаў падрыхтаваць аўдыторыю. І, вядома, самой кінастудыі «Беларусьфільм» будзе прасцей бачыць перспектывы і арганізоўваць сваю працу. Таму мы вырашылі занадта гэтаму пытанням і абвясцілі конкурс сцэнарыяў, — распавядае Ірына Уладзіміраўна.

Фільмы патрыятычнага характару. Якасна знятыя стужка на патрыятычную тэму можа сабраць у пракасе нават больш, чым забавляльныя. Да прыкладу, фільм «На другім беразе» рэжысёра Андрэя Хруціна, які аказаўся рэкардам па аглядах і гледацкай ацэнцы, сабраў больш за 300 тысяч чалавек, а касавыя зборы склалі больш за 1 млн беларускіх рублёў.

Акрамя патрыятычнай тэматыкі, Міністэрства культуры робіць стаўку на фільмы для дзіцячых і юнацкай аўдыторыі ды на карціны для сямейнага прагляду. Аналіз вынікаў спецабсалвівай «Навагодняй бітвы», якую праводзілі рэспубліканскія кінавідавочцы сумесна з Міністэрствам культуры, паказваў, што поўныя залы збіраюць старыя добрыя казкі, па якіх даўно сумее беларускі глядач.

— Мабыць, з часоў апошняга фільма нашай рэжысёра-казачніцы Алены Туравай, якая актыўна здымае для дзяцей і зараз рытуе новы праект па беларускай міфалогіі, у нас нічога не было. А такія фільмы вельмі патрэбныя, пра што сведчаць і вынікі чарговай «Навагодняй бітвы», і досвед расійскіх калег: напрыклад, касавыя зборы таго ж «Чабурашкі».

— Адна з пераважанняў у жанрах. Аўтарам прапаноўваць напісаць гісторыю па наступных тэмах: гераізм супрацоўнікаў праваахоўных органаў падчас падзей жніўня 2020 года ў Беларусі; школа і настаўнікі Беларусі; працаўнікі беларускай

вёскі; беларускія лётчыкі-героі; героі беларускага спорту; кінаказка з беларускімі праярамі для сямейнага прагляду; навагодняя гісторыя для сямейнага прагляду, падзеі якой адбываюцца ў Беларусі; вясенна-патрыятычная тэма. Для сцэнарыстаў, якія хочунь паспрабаваць сібы ў серыяльнай форме, прапаноўваць тэмы пра беларускую міліцыю, беларускую шматэтэтную сям’ю, пацёткаў ці моладзь. Завуліна ў аборы і поўнаметражныя анімацыі: будучы чаканьне гісторыі пра прыгоды вядомых казачных герояў ці персанажаў дзіцячых літаратуры. А таксама дакументалістыка: тут прапаноўваць напісаць сцэнарый поўнаметражнага фільма-падарожжа па сучаснай Беларусі.

— Тут няма абмежаванняў: вы можаце прыйсці з ідэяй, сцэнарый ці нават з гэтым праектам. Мы запусцілі «Пяты элемент» якраз для таго, каб разумець, што цікава людзям, што б яны хацелі ўбачыць на экране, і каб вывучыць нашы творчыя магчымасці, — распавядае Ірына Уладзіміраўна. — Да таго ж гэта добрая форма прамой сувязі. Вельмі часта творчыя людзі не ведаюць, каму можна прапанаваць сваю ідэю. «Пяты элемент» — гэта магчымасць для аўтараў заявіць пра сябе, агучыць свае задумкі. Мы таксама будзем старацца вырашыць не менш сур’ёзную праблему — пошук годных рэжысёраў. Каб на кінастудыі былі такіх людзі, што з кіры матэрыялы зноўчужае тое зерне, з якога можа вырасці вількае прытожае дрэва. Мы не спадзяемся, што рэальныя сцэнарысты створыць шэдэўр і бліскава дапаможа яго нам. Але, можа, ёсць маленькія людзі, якія дзесяці шпурта, аднак выкладуць такую ідэю і скажуць, што потым выльоцца ў прафесійны сцэнарый.

— Тэма абмежаванняў: вы можаце прыйсці з ідэяй, сцэнарый ці нават з гэтым праектам. Мы запусцілі «Пяты элемент» якраз для таго, каб разумець, што цікава людзям, што б яны хацелі ўбачыць на экране, і каб вывучыць нашы творчыя магчымасці, — распавядае Ірына Уладзіміраўна. — Да таго ж гэта добрая форма прамой сувязі. Вельмі часта творчыя людзі не ведаюць, каму можна прапанаваць сваю ідэю. «Пяты элемент» — гэта магчымасць для аўтараў заявіць пра сябе, агучыць свае задумкі. Мы таксама будзем старацца вырашыць не менш сур’ёзную праблему — пошук годных рэжысёраў. Каб на кінастудыі былі такіх людзі, што з кіры матэрыялы зноўчужае тое зерне, з якога можа вырасці вількае прытожае дрэва. Мы не спадзяемся, што рэальныя сцэнарысты створыць шэдэўр і бліскава дапаможа яго нам. Але, можа, ёсць маленькія людзі, якія дзесяці шпурта, аднак выкладуць такую ідэю і скажуць, што потым выльоцца ў прафесійны сцэнарый.

«ПЯТЫ ЭЛЕМЕНТ»

Праца з перспектыўнымі аўтарамі з гэтага года ў Міністэрстве культуры будзе весіцца не толькі з даламагой конкурсам. Са сваім ідэям і задумкамі можна прыйсці найпроста да Ірыны Уладзіміраўны: творчых лабараторыяў «Пяты элемент» створацца менавіта для таго, каб знайсці таленавітых людзей і выгадаваць сваіх сцэнарыстаў.

— Тут няма абмежаванняў: вы можаце прыйсці з ідэяй, сцэнарый ці нават з гэтым праектам. Мы запусцілі «Пяты элемент» якраз для таго, каб разумець, што цікава людзям, што б яны хацелі ўбачыць на экране, і каб вывучыць нашы творчыя магчымасці, — распавядае Ірына Уладзіміраўна. — Да таго ж гэта добрая форма прамой сувязі. Вельмі часта творчыя людзі не ведаюць, каму можна прапанаваць сваю ідэю. «Пяты элемент» — гэта магчымасць для аўтараў заявіць пра сябе, агучыць свае задумкі. Мы таксама будзем старацца вырашыць не менш сур’ёзную праблему — пошук годных рэжысёраў. Каб на кінастудыі былі такіх людзі, што з кіры матэрыялы зноўчужае тое зерне, з якога можа вырасці вількае прытожае дрэва. Мы не спадзяемся, што рэальныя сцэнарысты створыць шэдэўр і бліскава дапаможа яго нам. Але, можа, ёсць маленькія людзі, якія дзесяці шпурта, аднак выкладуць такую ідэю і скажуць, што потым выльоцца ў прафесійны сцэнарый.

— Тут няма абмежаванняў: вы можаце прыйсці з ідэяй, сцэнарый ці нават з гэтым праектам. Мы запусцілі «Пяты элемент» якраз для таго, каб разумець, што цікава людзям, што б яны хацелі ўбачыць на экране, і каб вывучыць нашы творчыя магчымасці, — распавядае Ірына Уладзіміраўна. — Да таго ж гэта добрая форма прамой сувязі. Вельмі часта творчыя людзі не ведаюць, каму можна прапанаваць сваю ідэю. «Пяты элемент» — гэта магчымасць для аўтараў заявіць пра сябе, агучыць свае задумкі. Мы таксама будзем старацца вырашыць не менш сур’ёзную праблему — пошук годных рэжысёраў. Каб на кінастудыі былі такіх людзі, што з кіры матэрыялы зноўчужае тое зерне, з якога можа вырасці вількае прытожае дрэва. Мы не спадзяемся, што рэальныя сцэнарысты створыць шэдэўр і бліскава дапаможа яго нам. Але, можа, ёсць маленькія людзі, якія дзесяці шпурта, аднак выкладуць такую ідэю і скажуць, што потым выльоцца ў прафесійны сцэнарый.

— Тут няма абмежаванняў: вы можаце прыйсці з ідэяй, сцэнарый ці нават з гэтым праектам. Мы запусцілі «Пяты элемент» якраз для таго, каб разумець, што цікава людзям, што б яны хацелі ўбачыць на экране, і каб вывучыць нашы творчыя магчымасці, — распавядае Ірына Уладзіміраўна. — Да таго ж гэта добрая форма прамой сувязі. Вельмі часта творчыя людзі не ведаюць, каму можна прапанаваць сваю ідэю. «Пяты элемент» — гэта магчымасць для аўтараў заявіць пра сябе, агучыць свае задумкі. Мы таксама будзем старацца вырашыць не менш сур’ёзную праблему — пошук годных рэжысёраў. Каб на кінастудыі былі такіх людзі, што з кіры матэрыялы зноўчужае тое зерне, з якога можа вырасці вількае прытожае дрэва. Мы не спадзяемся, што рэальныя сцэнарысты створыць шэдэўр і бліскава дапаможа яго нам. Але, можа, ёсць маленькія людзі, якія дзесяці шпурта, аднак выкладуць такую ідэю і скажуць, што потым выльоцца ў прафесійны сцэнарый.

Да векавога юбілею

Па даручэнні Урада Рэспублікі Беларусь Міністэрства культуры Анаталіем Маркевічам зацверджаны план мерапрыемстваў па падрыхтоўцы і святкаванні стагоддзя беларускага кіно.

У спіс увайшлі больш за 20 мерапрыемстваў, сярод якіх — акрыжэі новай экспазіцыі ў Музеі гісторыі беларускага кіно, прэм’еры даламентальнага трылера «Час кіно», а таксама ігравак і анімацыйных навінак кінастудыі «Беларусьфільм». У канцы лютлага ў кінатэатрах краіны стартуе кінафэстываль «Кінанавак», які прапанаваць найлепшыя беларускія фільмы. На працягу года на базе Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў і факкультэта журналістыкі БДУ прайдуць мерапрыемствы для моладзі: творчыя сустрэчы з кінематографістамі, інтэлектуальныя турніры і конкурсы. Святкаванні стагоддзя беларускага кіно працягнуцца і за межой, дзе прайдуць Дні беларускага кіно. Завяршэннем юбілейнага года стануць міжнародная навукова-практычная канферэнцыя «100 гадоў беларускага кіно: статы, фільмы, майстры» і святковы вечар у Палацы Рэспублікі, які пройдзе ў Дзень кіно — 17 снежня.

Яўгенія Габец

За дзень наступны ўсяе зямлі

Уручаючы прэміі «За духоўнае адраджэнне», Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў: «Наша памяць — гарантыя міру ў будучыні». Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што патрыятызм і духоўнасць — паняцці непадзелныя, бо ўсе найлепшае, што ёсць у жыцці, пачынаецца з любові — да родных і блізкіх, малой радзімы, Айчыны.

Аляксандр Дзямарын. «Пераправа. Год 1944». Палатно, алеі. 1995

Спраўдзіў, пацярэў ганарышча ласцівеннямі і культурай Радзімы, ведае мінулае. Сёлага мы будзем адзначаць важную дату — 80-годдзе вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. За 80 мірных гадоў з’явілася намала творцаў, прысвечаных лікалешню. Кожны з іх — даніна навагіттым, хто прайшоў праз вайну, — прымушае супражываць і памятаць.

Да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Культура і мастацтва» сумесна з Беларускай дзяржаўнай акадэміяй мастацтваў і мастацтваў Вялікай Айчыннай вайны і Беларускай дзяржаўнай акадэміяй мастацтваў распачынае праект «За дзень наступны ўсяе зямлі».

Мэты праекта — захаванне гістарычнай памяці, павагі да мінулага дзедзя будучыні; выхаванне патрыятызму ў новага пакалення; развіццё патэнцыялу малых творцаў на найлепшых прыкладах беларускай мастацкай школы.

Цягам года ў кожным нумары часопіса «Мастацтва» будучы дэкадавацца карціны з фонду Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, а сучасная тэхналогія даламологі ачышч гэтыя работы. Не толькі ўбачыць творцы, але і заглябіцца ў іх прасторы, нават пачуць палотны чытачы змогуць дзякуючы QR-колам.

Вітражэнтэнт рытуе кафедра тэорыі і практыкі камунікацыйнага дызайну Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Над ажуўленнем першай карціны (Аляксандр Дзямарын, «Пераправа. Год 1944») шчыравала студэнтка 5-га курса спецыяльнасці «Дызайн віртуальнага асяроддзя» Настасся Зынько пад кіраўніцтвам Хрысціны Стрыклевай, прафесара кафедры тэорыі і гісторыі дызайну, кандыдата мастацтвазнаўства, дацэнта.

Распрацаваны вэб-далатак для ажуўлення карцін з аптымізацыяй пад мабільныя прылады. Захоўванне і абнаўленне праграмы на воблачным хостынгу забяспечаны кампаніяй «АР Фокс».

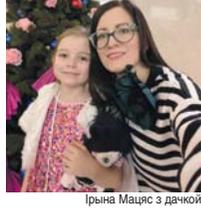
Сачыце за праектам у часопісе «Мастацтва», на сайце і ў сацыяльных сетках РВУ «Культура і мастацтва».

Алена Юркевіч

Марына Мінец

Ірына Матэіц з дачкой

Пачынаем год з тэатрам!

У Telegram-канале «Культура і Мастацтва» працягваецца цыкл віктарын, які мы ладзім сумесна з Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатрам оперы і балета Рэспублікі Беларусь. Кожны панядзелак у месенджары з’яўляецца восем пытанняў па свежым нумары газеты «Культура». Хто першым дасягне правільных адказаў, атрымае два квіты ў Вялікі. І вось новая парцыя захопленых вадугаў ад пераможцаў!

Спецыяліст па закупках Алена Юркевіч — сталы чытач нашага выдання. Яна актыўна сочыць за навінамі і праз Telegram-канал «Культура і Мастацтва». Дзякуючы перамоце ў нашым пазнавальным спаборніцтве, мінчанка паглядзела оперу «Іаланта».

— Шмат добрых уражанняў засталася пасля наведвання Вялікага тэатра, — дзеліцца эмоцыямі Алена. — Ад оперы «Іаланта» атрымала эстэтычнае асяроддзе. Я палкам пагулялася ў тое, што адбываецца на сцэне. Асабліва пахвалы заслужоўваюць галасы выканаўцаў, якія зачаравалі і перанеслі ў свет казачных мрояў. Дзякую за такі прыемны паларунак!

Настаўніца кіміі Марына Мінец некалькі разоў удзельнічала ў нашай штогуднявай віктарыне, і цяпер педагогу ўсімхінула фартуна: — Опера «Гісторыя Кая і Герды» з першых квілін перанесла нас у казку. Докараны, жывая музыка ў выкананні аркестра, майстэрства спевакоў — усё гэта стварыла асабліваю атмасферу не толькі на сцэне, але і ў зале. Шчыра скажу, з неярпеннем чакала завяршэння антракту, бо хацелася зноў пагуляцца ў чараўніцтва спектакля. Суботні вечар быў уражаннямі самымі яркімі колерамі.

У нашай займальнай гульні ўдзельнічаюць не толькі людзі розных прафесій з усіх рэгіёнаў Беларусі, але і адыбавыца на сцэне. Асабліва пахвалы заслужоўваюць галасы выканаўцаў, якія зачаравалі і перанеслі ў свет казачных мрояў. Дзякую за такі прыемны паларунак!

Разам з дачкой Ірына наведвала балет «Канік-гарбунок» і падзілялася уражаннямі ад прагляду: — Дзякую за магчымасць атрымаць квіты ў Вялікі! Спектакль спраўдзіў быў казачным як па афармленні, так і па эмоцыям. Слухаць выдатную лірычную музыку — адна асацола. Нават самы юны глядац застаўся задаволены!

— Некалькі гадоў таму пра наш музей пісалі ў «Культуры», з таго часу я ваш наста-

помог «Якубу Коласу» пачынаць у Вялікім тэатры Беларусі! Шанс убачыць пастаноўку на свае вочы ёсць і ў вас, бо цыкл віктарын у нашым Telegram-канале працягваецца. Ужо ў гэты панядзелак, 22 студзеня, вы зможаце правярць веды па № 3 газеты «Культура», а пасля — трапіць на спектакль «Аіда» ў Вялікім тэатры!

Пагоркі Навагрудчыны, 2022

Сучасны пясняр беларускай красы

Данесці да гледача характэрнае роднай зямлі — такая мэта ў жывапісе Івана Козела. Вучань славурых айчынных мастакоў атрымаў выдатныя акадэмічныя веды і насуперак модным паведам назаўсёды застаўся адданы традыцыям. Але ж яго палотны самабытныя і арыгінальныя. У іх заўважае адметнае бачанне беларускай зямлі. Пераканацца ў гэтым можна на персанальнай выставе, што працуе ў Нацыянальным цэнтры сучасных мастацтваў.

Экспазіцыя на Някрасава, 3, для Івана Козела аказалася своеасаблівым вяртаннем у родныя сцены. Цяперашнія выставачныя залы працуюць на месцы Творчых акадэмічных майстэрняў Міністэрства культуры, дзе аўтар у 1997—2000 гадах стажыраваўся пад кіраўніцтвам Міхала Савіцкага. Народны мастак накіроўваў маладзешага калегу на вобразнасць, фундаментальнасць у жывапісе.

Але да таго былі чатыры гады навучання ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў у ініцыятыўнага майстра — Мая Данцыга. Трапіць у вучні да сапраўдных волатаў — неверагодна ўдала для хлопца са звычайнай сялянскай самі. Але якія толькі цуды ні здараюцца, капі ўпарта ідзець да мэты.

Іван Мікалаевіч даволі рана зразумеў, што хоча звязаць лёс з выяўленчым мастацтвам. У 7-м класе напісаў пра сваё жаданне ў рэдакцыю радыёпраграмы "Рамантыкі". У канверт на адрас "Мінск, Чырвоная, 4" таксама ўклаў некалькі малюнкаў. Хлопчу параілі паступіць у Бабруйскае мастацкае вучылішча, і ён прыслухаўся.

Атрымаўшы прафесію мастака роспусі па дрэве, спадар Іван пайшоў у войска, а па вяртанні захачеў працягнуць прафесійнае развіццё. Малады чалавек прыхацеў у Мінск, пачаў займацца ў студыі Уладзіміра Качанкі ў Палацы культуры МТЗ. Неўзабаве злолеў паступіць на аддзяленне жывапісу ў Акадэмію мастацтваў. Там Май Данцыг звярнуў увагу, як арганічна выхаванец адчувае сябе ў пейзажы. "Гэта твой родны жанр", — казаў настаўнік Івану Козелу.

Іван Козел адносіцца да мастакоў, якія не здраджваюць перакананням. Ён чалавек сваёй зямлі і працягвае традыцыі беларускага мастацтва.

Выпаў снег, 2014

Царква ў Сынкавічах, 2009

Нярэдка сваімі дэлямі выставы ў Дзяржаўскім гісторыка-краязнаўчым музеі.

Жывапісец сапраўды зінтэраваны з роднай старонкай. Ён наталяеца тамтэйшым разлопем, сілкуеца прыродным характэрнаму архітэктурным багаццям і шчодро дзеліцца гэтай прыгажосцю з гледачом. "Край Адама Міцкевіча", "Пагоркі Навагрудчыны", "Квіцеюць ільны на Дзятлаўшчыне" — кожнае падлатно поўнае замілавання дарогі для Івана Мікалаевіча куточкамі.

Вясковае дзяцінства наклала свой адбтак. Іван Козел як ніхто разумее прыроду. Загарадныя прасторы вабляюць яго значна больш, чым урбаністычныя. Аднак і ў сталіцы мастак знайшоў натхняльныя матывы. Нямаю карцін прысвечана Лошыцы, якая таксама стала роднай аўтару. Старадзівія сядзіба, сады, векавыя ліпы... Ва ўсім гэтым спадар Козел адчувае подых часу, своеасаблівую красу.

ЧАЛАВЕК СВАЁЙ ЗЯМЛІ

Творца — адзін з многіх, хто ў 1990-я прайшоў у акадэмію і атрымаў працягваю акадэмічнаму рэчышчы, не адмовіўся ад рэалістычнага кірунку. Выдмома, на выбар шляху паўплывалі выкладчыкі-класікі. Аднак збылішняга непакінанасць перад тэндэнцыямі эпохі абумоўлена тым, што Іван Козел сустраў складаны і шкавы час з дакладна аскрэсленай праграмай — "данесці да гледача нашае роднае, блізкае".

Як адзначае куратар выставы Міхал Мірошнік, аўтару паўтанавала не трапіць у так званыя "прадукты распаду акадэмічных школ", што ператварыліся ў сапалкі жывапісу. Ім поўніліся майстэрні ды галерэі ў 1990-я і асабліва ў 2000-я гады.

Іван адносіцца да мастакоў, чый светапогляд склаўся яшчэ ў 1980-я. Гэта асобы, што не здраджваюць перакананням. Ён чалавек сваёй зямлі, сапраўды беларус з кагорты тых, хто працягвае традыцыі насамрэч беларускага мастацтва, якое ідзе яшчэ ад Сергіевіча, Сеўрука і Драздовіча, на якое не змагі паўплываць гістарычныя перыпетыі. Хоць палобныя аўтары часта выстаўляюцца ў краязнаўчых музеях, такіх мастакі ведаюць, навошта жыць і чым варты займацца, — кажа Міхал Мірошнік.

Данііл ШЫЖА
Фота аўтара

Міншчына. Бабіна лета, 2003

ЖАНР-ВІЗІТОўКА

Хоць Іван Мікалаевіч мае ў партфоліа шэраг якасных нашормортаў ды партрэтаў, нязменна засяроджвае увагу на пейзажы. Гэты жанр нароўні з кніжнай графікай даўно стаў візитукай айчынага мастацтва. Аўтар прызнаеца, што сама прырода паказвае яму, выдзе па творчай сяняжыцы. "Шмат чаго новага можна прыкмеціць, назіраючы за станам наваколя, вандруючы па роднай Беларусі", — упэўнены мастак.

Іван Козел нямаю паездзіў па розных кутках краіны. Прашаў з эпічэнікам нават у маразы, асабліва ў маладосці. Атрапаў волькі ды кажух — і ніякай сурока не перашкаджала фіксаваць чароўныя краіны. Дарчы, усе карысны жывапісец стварае толькі на замалёўкі і знохад. Ён не любіць сучасную тэхніку і не прыязна праца па фотаздымках, затое нярэдка дасце бланкот у дароце і робіць накіды, а ўжо ў майстэрні займаецца кампазіцыйным адборам.

Аўтар спрабуе прышпаціць новаму пакаленню любоў да роднай зямлі, навучыць выхаванцаў разумець прыроду. З 2001 года Іван Мікалаевіч выкладае ў гімназіі-каледжы мастацтваў імя І. В. Ахрэмчыка. Шматлікія паездкі па краіне — важная частка жыцця гэтай жыванісе.

КРАЙ МІЦКЕВІЧА

Часцей за ўсё ў якасці натуры Іван Козел абірае знаёмыя з маленства краіны. Творца з'явіўся на свет у вёсцы Нёўда, што пад Навагрудкам, а пазней пераехаў з сам'ёй на Дзятлаўшчыну. На малой радзіме засталася бацькоўска хата — і разам з братам (таксама мастаком) спадар Іван кожнае лета вабіў у гэтых ваколіцах, збірае на паперы дэліягды.

Таццяна Осіава з вучнямі пасля ўзнагароджання

Праслаўляючы радзіму і прафесію

Сярод пераможцаў рэспубліканскага конкурсу маладых работнікаў падпрыватстваў, арганізацыі і ўстановаў "SuperPROFI-2023" — Таццяна Осіава. Настаўніца дзіцячай школы мастацтваў Гарадка імя Івана Серыкава стала найлепшай у намінацыі "SuperPROFI ўстановы культуры".

У спарборніцтве ўдзельнічалі маладыя людзі да 31 года — самыя крэатыўныя спецыялісты, якія абралі прафесію па прызнанні і ўжо паспелі шмат чаго дасягнуць. Зяўкі падало каля 700 чалавек, ганаровы ўзнагарод удастоілася 14. Перад фіналам канкурсанты прайшлі чатыры этапы: лакальны, раённы, абласны і рэспубліканскі. Тэ тычыцца нашай гераіні, то яшчэ маленькай дзяўчынкай яна пачала танцаваць у школе мастацтваў, дзе цяпер працуе выкладчыкам. Аб яркай перамозе, творчым шляху і любові да родных мясцін — у інтэрв'ю з маладым педагогам.

— У які момант вы захваліліся танцам?

— У кожнай сім'і ёсць творчыя людзі, і мая — не выключэнне. Мама ў школьныя гады займалася харэаграфіяй, а брат выступаў за заслужаным аматарскім ансамблем песні і танца "Яблынька". З малых гадоў я разам з братам наведвала рэпетытэры, на якіх паўтанавала рухі старажытасвае, а прыходзячы дадому, прымудвала свае. Таму ў мамы не ўзнікла пытаньня, дзе даць атрымаваць дадаткова адукацыю. Я стала навучніца ў харэаграфічнага аддзялення дзіцячай школы мастацтваў Гарадка. За шэсць гадоў падрываўкі набыла веды па трох напрамках — класічны, гісторыка-бытавы і народна-сізнны танцы.

— Калі вы ператварыліся ў прафесію?

— Пасля дзевяці класаў мой першы педагог па танцах параіла атрымаць адукацыю ў Віцебскім дзяржаўным каледжы культуры і мастацтваў. Важным было тое, што навучніца ўстанова знаходзілася недалёка ад дому. Скончыўшы яе, я пераканалася ў выбары прафесійнага шляху не памылілася. У студэнцтве далучылася да студыі сучаснага танца Ірыны Бухавейкай. З калектывам удзельнічалі ў шматлікіх міжнародных, рэспубліканскіх і абласных конкурсах, становіліся лаўрэатамі. Кожнае выступленне было для мяне значным: на любой сцэне я пакідала часцінку сябе і заўсёды працавала на максімум.

— Каму з педагогаў хацелі б падзякаваць?

— Майму першаму настаўніку з дзіцячай школы мастацтваў Наталі Міхайлаўне Тарасавай, якая прышчыпіла любоў да танца, а таксама выкладчыкам Віцебскага дзяржаўнага каледжа культуры і мастацтваў, што дапамаглі

мне раскрыцца як артысту, балетмайстру і педагогу ўжо ў больш свядомым узросце.

— З Віцебска вы вярнуліся ў родны гарад, Чаму?

— Атрапаваўшы два гады ў каледжы, я захачела паехаць у сваю дзіцячую школу мастацтваў, на малую радзіму, бо менавіта тут я расла. Шчыра кажуць, з самага пачатку не разглядала іншыя варыянты.

У нашай установе займаюцца дзеці ад 6 да 15 гадоў. Урокі праходзяць ад двух да пяці разоў на тыдзень. Я навучаю народна-сізнны танцу і сучаснай харэаграфіі сем груп, таксама з'яўляюся кіраўніком харэаграфічнага калектыву "Задорнікі".

— Якія парадкі маглі б даць маладым спецыялістам?

— Трэба любіць сваю прафесію і працу, якой займаецца. Талды кожную ранаў вы будзеце працягваць з радасцю, ісці на працу з задавальненнем, а яна прынясе вынікі! Многія імкнуча замаша-

вацца ў вялікіх гарадах, але некаторых вабіць родная ваколіца, і я не выключэнне. Думаю, да такога рашэння падштурхвае любоў да месца, дзе ты выраста. Гэта так прыемна і важна, калі ты праслаўляеш свой гарад і прыносіш яму карысць.

— Як узнікае ідэя паўдзельнічаць у рэспубліканскім конкурсе "SuperPROFI-2023"?

— Паступіла прапанова ад дырэктара школы. Дзіця Алегатуны Сцяпанавой, якая сказала: "Танечка, ты ўсё зможаш! У цябе веру!" Я вельмі мошна хвалілася, бо ніколі ў палобных мерапрыемствах не ўдзельнічала. Разумена, якая адказнась на маім плячах. Але падвесці калектыву не магта.

— Кім быў шлях да перамогі?

— Першы гур прайшоў у нашым раёне, дзе сярод найлепшых абралі мяне. Другі — у Віцебску, дзе я таксама змагла вылучыцца. Гэта былі неверагодныя эмоцыі, і я ішчэ не разумена, што чакае наперадзе. Заключны этап праводзіўся ў Мінску, куды з'ехалі ўсе пераможцы абласных тураў. Арганізатары выбралі самую ўдалую творчыя нумары і запрасілі нас на гала-канцэрт.

— Чым пакарылі журы?

— У першай конкурснай праграме "Відэаролік" трэба было расказаць пра ўласную дзейнасць і дасягненні сваёй установы. Далей мы сляборнічалі ў праграме "Прамоўніцае слова": я рыхтавала міні-сэнэку з вучнямі на тэму "Чаму мая прафесія найлепшая?". На апошнім этапе ўдзельнікі прэзентавалі творчыя нумары. Я і мае таноры паказалі харэаграфічнае выступленне "Сэрца беларуса". Шчыра, да канца не верыла ў перамогу. Калі на сцэне адучылі маё імя, эмоцыі зашкавалі. Усе сёма ператварыліся ў чыстае шчасце. Дарогімі рукамі прымала дыплом, а ў галаве круцілася адна думка: "Мы гэта зрабілі!" І цяпер узнікаюць сумневы: тое праўда ці сон?

— Хто, на вашу думку, варты ганаровага звання "SuperPROFI"?

— Чалавек, які вельмі любіць ўласную прафесію, гарыць ёй, самаўдасканальваецца і валодае такімі якасцямі, які прашаўтасць, мэтанакіраванасць, упартасць. Гэтая асоба дамагаецца сваёго, нягледзячы на перашкоды.

— Як пачаюць тэту паўплываць на вашы планы?

— Перамога ў рэспубліканскім конкурсе, безумоўна, дала стымум далейшай рэалізацыі ідэй, што тычыцца маёй дзейнасці настаўніка і кіраўніка харэаграфічнага калектыву "Задорнікі". Аднак усе планы — гэта маленькія мары, пра якія я не прывыкла распавядаць, пакуль яны не ажыццявіцца.

Настася ЮРКЕВІЧ
Фота з архіва гераіні

Таццяна Осіава з калектывам

Мастацтва эквіваленту, якое выклікае катарсіс

Кажуць, ars longa. Ды насамрэч век мастацтва залежыць ад многаў фактараў. Вось, скажам, мастацтва манументальнае... Неякім каменным бабам ужо тысячагоддзі, і нічога з ім не здарылася. Іншая справа — спектакль. Што застаецца ад гэтага твора пасля таго, як ён выпадае з афішы? Хіба толькі прысак на месцы ярака вогнішча.

Спектаклі, аформлены мастаком-пастаноўшчыкам Дзмітрыем Мохавым, зразумела, не выключэнне. Аднак слухаючы экскурсію майстра ў межах выставы “Настальгія па спраўдзеным”, якая працуе ў арт-гасціні “Высокае м’яста” Музея гісторыі горада Мінска, ўрэшце здаваеш і кулі больш аптымістычную сэнтыэнцыю: “Рэкампіе не тараш”.

Уступная каміюка са старадаўняй лехам у зацімненым дыярыку Вярчана горада, бадай, найлепшае месца для такой экспазіцыі — не эфектна, але вельмі зместоўнай. Яе можна назваць рэспектыўнай: на трох паверхах галерэй паказана пад сону творца самых розных жанраў. Хаця, як прызначае аўтар, гэта хіба “ална тысячная” са зробленага. Як-нік, у скарбонцы Дзмітрыя Максімавіча больш за 300 спектакляў у розных тэатрах па ўсім СССР — часам здаралася па 10 п’янак на год. Плюс архітэктурныя практы, малюнк, фота, праца ў кіно...

Скага адзядлення Акадэміі навук СССР Міхаіл Лаўрэнцьеў. Знакаміты матэматык акурат шукаў спосаб уразіць узельнікаў міжнародных форумаў, якія прыязілі ў Акадэмігародок ці не з усяго свету, ды стварыць для гэтых цёплую (ва ўсё сэнсах слова) атмасферу.

Архітэктар прапанаваў перафармаваць утылітарны аб’ект у сапраўдны “храм даўні” з дэзінальным рытуалам. Валізі звыч пачынае біць, калі тэмпература ў парыллі дасягае 100 градусаў, абвешваючы, што ланія гатовая і пара збірацца на іх ланію. А паколькі ў лані планавалася тры паверхі, быў прадуладжаны ліфт у форме драўлянага ідола. Стварыў малды мастак і адыслыво “дрэс-код”.

Такім чынам, я прыдумаву прастору, музыку, касцюмы... Што ж гэта, як не тэатр — сінтэз самых розных мастацтваў? — перакананы Дзмітрый Максімавіч.

Для будаўніцтва рускіх ланіў ужо было абрана месца. Святчына навукі з Акадэмігарода нават распрацавалі спецыяльную формулу валзінай кашулі, каб нівеліраваць тэмпературы перапад паміж парылляй і басейнам. Ды так сталася, што абаронай дыпломна ў Беларускаму тэатральна-мастацкім інстытуце ўсё тады і скончылася. Акадэмі Лаўрэнцьеў апынуў ад спраў, а яго наступнік да ланіў інтарэсу не праймаў.

Аднак калі сёння глядзіш на пакоўскія планшты і слухаш расповеды аўтара, разумеш, што праект зусім не састарэў. Наапарот, і матэрыял, і ідэя (гіорыў сучаснасці ды глыбокага мінулага) — цалкам у трэндзе. Неблагі атрымаўся б аргументы чынычны комплекс.

СПАСЦІЖЭННЕ АСНОЎ

Архітэктурным праектам прысвечана ўся першая зала выставы. Некаторыя працы цікавыя таксама і тым, што прыдчыннюць здверы творчій кухні 50-гадовай даўніны. Зразумела, камп’ютараў тады не было — праекціроўшчыкам усё даводзілася рабіць ад рукі. Слова “трэндэр” яшчэ не вядома. Каб выявіць, як будзіць выглядзіць адуноўлена Віцебска ратуша ў рэальным асяроддзі, Дзмітрый Мохаву палчас працы над праектам рэстаўрацыі намалёваў ідуло ратушы акварэляй. Творца нават змясціў на адной з работ сабе — у вобразе выпалковача мініка, які пацпеваеша ад ветру.

У рэстаўрацыі самае захапляльнае — натурна да следаванні, калі ты вывучаш помнік не па архіўных матэрыялах, а на ўласнай вочы, — кажа Дзмітрый Максімавіч. — Бачыш у сценах ратушы выбоіны ад снарадаў мінулых войнаў, сліды пакоўскіх 150-гадовай даўніны... У адной з ніш нават удалося ашдушка бюст Сталіна, які замуравалі там пасля развенчвання формулу валзінай кашулі, каб нівеліраваць тэмпературы перапад паміж парылляй і басейнам. Ды так сталася, што абаронай дыпломна ў Беларускаму тэатральна-мастацкім інстытуце ўсё тады і скончылася. Акадэмі Лаўрэнцьеў апынуў ад спраў, а яго наступнік да ланіў інтарэсу не праймаў.

Аднак калі сёння глядзіш на пакоўскія планшты і слухаш расповеды аўтара, разумеш, што праект зусім не састарэў. Наапарот, і матэрыял, і ідэя (гіорыў сучаснасці ды глыбокага мінулага) — цалкам у трэндзе. Неблагі атрымаўся б аргументы чынычны комплекс.

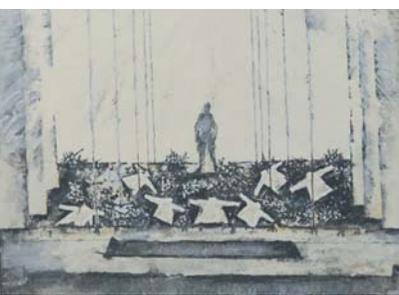
НА БЕРАЗЕ МОРА

У самым далёкім закутку выставы — невялікая жывапісна работа, на якой выяўлены сарэадзінныя кірмашы. Яна адметна найперш таму, што гэта адзіная карціна Дзмітрыя Мохана.

— Я ж, увуоле, ні пра архітэктур, ні пра тэатр не думаю, — прызначае аўтар. — Хацелі стаць “проста мастаком”, жывапісна. Ды ўсё пайшло інакш. З таго часу (гэта пачае 1964 год) толькі адно палатно і засталася.

У кіно творца прапанаваў яшчэ са студэнцтва. Рабіў дэкарацыі для легендарнага “Горада майстроў”, а потым будаваў на беразе Чорнага мора старадаўняе Гораджо. Служка паводле рамана Караткевіча, якая ў рэалізацыі атрыла назву “Жыццё і ўзнясенне Юрыя Братчыка”, сабрала папраўдзе зорную для савецкага кіноману.

— Эскіз дэкарацыі намалёваў мой настаўнік Шаўкат Абдусаламаў (у яго скарбонцы, скажам, “Сталкер” Таркоўскага. — І. С.), а ўвабальніц даявлася мне. Лес ды іншыя матэрыялы ў Крым ішлі эшалонамі... — згадвае аўтар.

“У спісах не значыць” (Стаўрапальскі драматычны тэатр, 1975)

“Симон-музыка” (тэатр панамімы “Рух”, 1977)

Дзмітрый Максімавіч. — Я адразу разумеў, што гэта не дакладная спроба аднавіць тую Гародню, якая некалі існавала, а плён фантазіі геніяльнага Абдусаламава.

Уласна ў тэатр Дзмітрый Мохаву прышоў... бадай выпалкова. Ужо спрактыкаваны мастак кіно заехаў паста чарговых здымак — тады ішла праца над вядомым талжыкскім фільмам “Сказ пра Рустама” — у роліны Новосібрск. Заітаў у тэатр “Чырвоны факел”, а там акурат быў вельмі патрэбны мастак для спектакля “Смяінацкія імгненні” вясны” (знакаміты фільм яшчэ не стварылі). Так усё і пачалося ў далёкім 1970 годзе...

ФЕНОМЕНЫ ЭПОХІ ЗАСТОЮ

— Канфіліт і дзеянне! — безапелішыйна кажа Дзмітрый Максімавіч. — Вось аснова кожнага спектакля.

Мэтр зусёбі пацкрэслівае, што мастак — гэта не “афарміцель”, а суаўтар спектакля пачынаў з драматургам, рэжысёрам і кампазітарам.

Біспрэчна, з такім суаўтарствам Дзмітрый Мохаву пачнецца. Яму давялося прапрацаваць з цэлай плеядай вібнітых рэжысёраў — ад Барыса Лужанкі да Канстанціна Сяржэва, чые пастаноўкі “Лебідзінага возера” лічыліся эталонамі ва ўсім свеце. А яшчэ выстава акрывае і прызабытыя легенды беларускага тэатра.

“Сродак Макропулуса” (Стаўрапальскі драматычны тэатр, 1973)

— Калі з 1983-га па 1993-і я быў галоўным мастаком Тэатра-студыі кінаакцёра, першыя гады страшна зайздросціў касціры, — пасміхаецца Дзмітрый Мохаву. — Працавала яна адзін дзень на месці: усе квіткі прадала і пайшла сабе. У той дзень людзі яшчэ ўначы чаргу займалі.

Фільм Валерыя Рубінчыка “Камедія аб Лісістрае” (1989), без сумневу, увайшоў у гісторыю — і не толькі таму, што гэта была адна з першых савецкіх стужак, якія заслужылі абмежаванне 18+. Спектакль, які той самы рэжысёр пачаў пастаў у Тэатра-студыі кінаакцёра, сёння памятаюць куды менш, хаця, як і ўвесь Дзмітрый Максімавіч, сціганы твор атрымаўся непараўнальна лепшым за фільм.

— Хто тады ведаў пра болзі-арт? А мы ў 1985-м ужо стваралі касцюмы непасрэдна на целах актрыс. Рубінчык, дарчы, вельмі пер’е любіў, птушкафабрыка толькі на яго і працавала, — смеяцца мастак. — Па лале лёталі спраўдзеныя галубы, а на сцэну выходзіў важны пень, які хутка ўліўся ў трупу.

Дзякуючы выставе, усплыла назва яшчэ аднаго феномена эпохі застою — тэатра панамімы “Рух” Уладзіміра Колесава. Фотафрагменты пастаноўкі “Симон-музыка” (1977) і сёння вельмі інтэрысныя, свецлыя, што сцэнічная інтэрпрэтацыя класічнага твора аказалася зусім не лінейнай.

— Была адна праблема — віроўкі. Іх, дарчы, Бора Герлаван вельмі любіў. Выглядзіла шыкоўна, але рабочая сцэна на яго страшна звалася. Віроўкі вельмі цяжкія: пакуль буха разматаеш, звар’яцеш можна... Нам былі для “Симона-музыкі” такога рэжысу таны спатрэбіліся. Таму і вынайшаў свой метад: узяў марлю, пафарбаваў у патрэбны колер і парэзаў на вузкія палоскі. Глядзі пам’яны не заб’южаў, а маніроўшчыкі вельмі мне дзякавалі.

МЯЧ ЗАМЕСТ ГАЛАВЫ

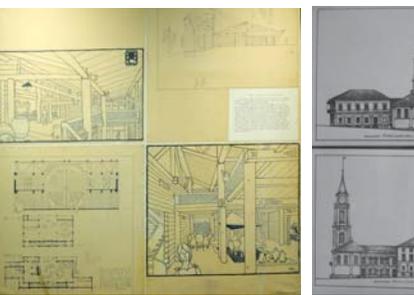
— У графіку асноўны інструмент — гэта тно, у жывапісці — маія колера, у архітэктару — прастора, а ў мастаку тэатра ёсьць яшчэ і фактар часу, — кажа Дзмітрый Мохаву. — Вы можаце пераносіцца ў іншую пару года або на стагоддзе ўперад.

Але як увабодзіць такія скачкі на абмежаванай прасторы сцэны з данамогай адчуваннем ліміту выяўленчых сродкаў? Відавочна, мастак доўга шукаў адказы на гэтае пытанне. Штотраз яны былі розныя.

— Калі мы ставілі “Рамэ і Джульетэ”, рэжысёр пачаў з ульяматому: “Ніякай тут Палуі, Мантуі, Генуі! Мне патрэбны такі горад, сямы якога не абараніюць”, — згадвае наш герой. — А для мастака вельмі важная ўстаноўка ражысёра. Што ж, я зрабіў сцэны з кратаў, і яны спраўдзілі не абаранялі ад хуткага ўдару ў спіну. Гэта нібы клетка, у якую патрапілі закаханыя галубкі. Ші іншы выпадак: паводле п’есы Пабло Неруды, адзіную галаву Хаакіна Мур’еты дастаюць з бочкі і паказваюць глядачам. Я ўжо, прызначаю, думаю пра натуралістычны макет з пратэзнымі вачыма. Але рэжысёр Валізіні Ткач кажа: “Ты што, якая галава, збудуй! У выніку акцёр апускае руку ў бочку і ластае... чырвоны футбольны мяч. І чым машей спрабуе ўпакуць яго на зад тым машей ён выскоквае.

Багатая практыка сярэяе мысленным абатульняенням. У расповедзе Дзмітрый Мохаву не раз уживаў паніаце “эквівалент жыццёвай прасторы”.

— Калі ў п’есе напісана, што дзеянне разгортваеша высока ў гарах, гэта зусім не значыць, што трэба абавязкова маляваць горы на задніку ці тым больш іх насыпаць. Але глядч павінен адчуваць, дзе ўсё адбываецца. І вост тут неабходны пошук эквіваленту жыццёвай прасторы паводле задзеланай драматургіі. Данамагае метафара, вобраз, сімвал. Лічу, горшай абразы няма, калі кажучы, як прыгожа мастак аформіў спектакль! Тэатральны мастак атрымаўся ашчэку “Симон-музыка” (1977) і сёння вельмі інтэрысныя, свецлыя, што сцэнічная інтэрпрэтацыя класічнага твора аказалася зусім не лінейнай.

Дыпломны праект Дзмітрыя Мохавы “Рускія лані” (1967)

і такі інтэлектуальны бестселер, як “Чайка па імені Джонатан Лівінгстан”.

Па словах Дзмітрыя Максімавіча, для яго праца над спектаклем пачалася... з дыскусіі ў тэатральным буфэце. Мастак раскрытыкаваў пачынаючы пастаноўку Адамайніса, і рэжысёр сказаў: “Ну што ж, зрабі лепш!” Выклік быў яшчэ той: спачатку “Чайка” для сцэны наогул не прызначалася. Ды і месца дзеяння — акіян...

— Я ўзяў, які мяніша лінія гарызонту, калі ты лідзіш на мастаке над акіянам, — тлумачыць мастак. — На далёкай штанцэе расцігнуў ластруноўную плёнку — і атрымаўся акіян, які дыхае. Акцёры былішам луналі па-над ім, потым скакалі долу, і дзякуючы зме-не светлавой партытуры звалася, што яны ныралі ў ваду. І ўсё гэта пад электронную музыку Жан-Міншэлі Жара (на дварэ, між іншым, быў 1982 год! — І. С.). Стваралася адчуванне, нібы акіян зараз вельмі ў галіцкую залу, людзі нават чапіліся за падлакатнікі. Адношым словам, спраўдзілі катарсіс!

РЭЗІПТ КАТАРСІСУ

Гэтае антычнае паніаце Дзмітрый Максімавіч уживае даволі часта. Прычым зусім не ў іранічным кантэксце, які цпер завелася. Мастак упэўнены, што такі эффект не праста дасягальны — менавіта да катарсісу і павінен імкнуцца тэатр.

— Нават столь не вытрымаць! — распавідае мастак пра яркі момант спектакля “Дом Бернарда Альбы”, які некалі ішоў у нашым Гораджоўскім тэатры ў пастаноўцы Віктара Карпілава. — Столь перагаранаўся навіроўку і алметрах, але і ў культурных арэацэнтрах. У спектакль у ташкенці! Тіоту трытаваўся на гарадзіншій узбекскай касці, але быў вытрыманым у сучаснай стылішчы — на сцэне гукаў нават навамоды талы рэп. Перад мастаком рэжысёр пастаўваў задачу — прыдумав той сімвалічны рад, які паводле ўскодній традыцыі, апаваліш павінен уручыць дзяцце па сканчанні казкі. Дзмітрый Максімавіч справіўся: у фінале спектакля акцёры праінвавалі ў галіцкую далоні, і ў іх раптам запальваліся свецлякі (зразумела, на батарэйках).

— Я прымусяў рэжысёра назваць работу не “Зульфія і Сухраб”, які планавалася, а “Зоркі на далонях”, — дадае Дзмітрый Мохаву. — Так, часам мастак не толькі вызначае праектавую структуру спектакля, але і ўплывае на яго сюжэт і нават тэму.

Першы ў Савецкім Саюзе прафесійны тэатр панамімы, які акрыўся ў Каўнасе, ужо тады арыентаваўся на актуальны заходні ропертур: там ставілі Кафку і Бекета. Культавы рэжысёр Кістыўс Адамайніс не абшыоў ува-

І хая Дзмітрый Максімавіч часам крытыкуе ісправанні тэатр, да будучыні сваёй спэрна стаяцца з атгымзімам. Вось і чаровы курс у Акадэміі мастацтваў набраў! — але прызначае, што, зважаючы на галы, трохі задумаўся, ці не пайсці на заслужаны апацінак...

— Чаму ў назве выставы ёсьць слова “насталгія”? — завяршае расповед Дзмітрый Мохаву. — Я меў на ўвазе не сентымэнтальную ішту да мінулага, а праект рэстаўрацыі ратушы ў Віцебску.

Ілья СВІРІН
Фота Уладзіміра Паўлава і аўтара

Праект рэстаўрацыі ратушы ў Віцебску

Гучна пра вайну і пра “ціхія зоры”

У зімовыя святы, калі ўсе мастацкія калектывы імкунілі стварыць гледачам прыўзняты навагодні настрой, Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы нагадаў пра гістарычную памяць — выпусціў прам’еру “А зоры тут ціхія” паводле аўдыённага апевесці Барыса Васільева.

Для працы над пастаноўкай быў запрошаны расійскі рэжысёр Дзмітрый Акімаў. Ён яшчэ ў верасні прыязджаў у тэатр прасвеці кастынг і размеркаваць ролі. А цяпер, перад першым праглядам, адзначыў, што ў маі будзе святкавацца не толькі 79-я гадавіна Вялікай Перамогі, але і 100-годдзе з дня нараджэння пісьменніка. Таму, у параўнанні з іншымі працэнтамі апевесці, асабліваць новага спектакля — у яго маштабнасці, імкненні максімальна захаваць падрабязнасці літаратурынага арыгінала.

Задзейнічана ледзь не ўся трыпа. У сцэнічную прастору ператварыліся нават абедзве ложы, добра бачныя з залы. Бліжэй да авансцены была зроблена водная роўніца. Пастаноўка, падзеленая на два акты, доўжыцца крыху больш за тры з паловай гадзіны. Рэжысёр знайшоў уласны падыход да добра вядомага матэрыялу, двойчы экранізаванага і неаднойчы ўясабленага ў тэатры: да-

статкова згадаць нядаўні спектакль Гомельскага гарадскога маладзёжнага тэатра “Ціха тут на доўгіхках...” У сталічнай інсцэніроўцы назва ішлая — з рускамоўнай калыкай “зоры”. Значэнне гэтай формы ў такім кантэксце пераклікаецца з больш звыклым для беларусаў — “зоркі”, якія бываюць нябеснымі і зямнымі. Можна, і сапраўды мелася на ўвазе, што пясчэра загінулых дзяўчат — зоркі будучай Перамогі? Ціхія, сціплыя...

А вось спектакль — зусім не ціхі. І вельмі падрабязны. Рэжысёр пачынае расповед з працяглай перадгісторыі: старшыня Васкоў (Сяргей Бірульчык) беспаспяхова змагаецца з п’янкамі-тулянкамі сваіх ранейшых падначаленых. Ды і надалей дзея будавацца на пастаянных кантрастах (гуквая амплітуда часам завялікая). Тым ж кантрасты — у светлавой партытуры (мастак павялічыў — Аляксандр Рэзанцаў) і нават у падзеле на “свайі” і “ворагаў”. Немцы выяўлены не проста “безасобава” — яны нават да людзей не падобныя: гэта то няўмяныя цені на задніку, то — у фінале першай дзеі — страшныя постаці нейкіх тэрмінараў з жудаснымі лямпачкамі-вочкамі, што свешчыца ў цемры крывава-чырвонымі ішчэрамі і неацвяжкі людзі, паказаныя партрэтамі, прычым “партрэты” вырашаны

Сцэна са спектакля

ў розных жанрах і тэхніках. Ёсць і групавыя, і “солныя”, “дзятныя”, нават сям’ёрскія шаржы. Акрамя нестаропака, шматслайнага алейнага жывапісу, можна убачыць і імклівыя накіды алоўкам — у іх гледачы павінны дамадзіцца літаральна кожную рысачку. Ёсць і сціплыя партрэты-споведзі: артысты ахдоходзяць ад тэксту і згадваюць сваіх прабабуль — сведка ваенных часоў. Гэты ніхтыры прыём дакументалістыкі спалучаецца з яшчэ адной ліній спекаля, заснаванай нібыта на афіцыйных дакументах — асабовых справах дзяўчат-зеніткаў.

У сцэнаграфіі Аляксандра Камяніца ў вочы кідаюцца рухомыя плоты — і статычная брама. Яна можа ачыніцца-зачыніцца, круціцца вачком, ды заставацца на месцы — нават у лясных сінях, у якіх яе раскручэнне гаворыць пра чарговы лёсавызначальны момант.

У дзень прэм’еры ў фаз другога паверха разгарнулася выстава “Жаночы твар Перамогі”. Яе арганізатарамі выступілі Беларускае дзяржаўнае мастацтва і Беларускае тэатральнае мастацтва. У гэты дзень на нас глядзелі прыгожыя адухоўленыя твары, а вядучыя навуковы супрацоўнік менавіта Грына Зінько распавядала пра гераізм жанчын, многія з якіх загінулі. Але не хацелася верыць, што само слова “вайна” — жаночага роду. Таму асобная падзяка рэжысёру: ён пакінуў у спекалях развагі Васкова пра тое, як вайна абавяла жыццё не толькі дзяўчат, але і іх дзяцей, унукаў, праўнукаў, што маглі б нарадзіцца. У кагосяні — нават цэлага роду. Усё гэта вымушае задумвацца не толькі пра гераізм, але і пра яго кошт — надзвычай высокі кошт Перамогі.

Надзея БУНЦЕВІЧ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Сцэна са спектакля

Святы з Тулай

У нашым Музейным тэатры ў чарговы раз адбыўся праект “Стары Новы год з Тульскім акадэмічным тэатрам драмы”.

Традыцыя абменных гасцей імя гэтых калектываў бярэ пачатак у 2013-м. Адразу абменны былі вясновымі, а потым з’явілася ідэя з іх дапамогай святкаваць стары Новы год. Сябра беларусы павезлі ў Тулу “Ва-

сёлю ўдаву”, “Герцагіню з Чыкага”, “Цыганскага барона”, “Яўраіскае чыстае”, прэм’ерную казку “Кот у ботах” і гала-канцэрт, а расіяне паказалі ў нас гістарычныя вядоўлі “Візіт імператрыцы”, “Каралева дзятківа” паводле Агаты Крэквіц, двойчы — дзяткіны “Востраў скарабаў” і аж тройчы — музычную камядзю “Забі мяне, галубок!”. Так складалася, што ўсе прадстаўленьня 11—15 сту-

дзеня тульскія спектаклі створаны рэжысёрам Веніямінам Найманам і мастаком Ірынай Блахіной. Таму адразу былі заўважаны некаторыя падобныя дэталі, што вызначваюць стыль дзяткі. Нягледзячы на акцёрскую адукацыю рэжысёра, галоўным складаным усіх спекаляў становіцца сцэнаграфія: дадатковыя тэатральныя паломскі, “арусы”, партрэтныя рамы ў гісторыі пра візіт

тым пачынаюць назіраць за гераізмам, рэзагань на іх учнікі, нават дапамагаць пераагнама (“Забі мяне, галубок!”). На жаль, апошняму заданаму спекаляю часам не хапала густу, а дзятківы і прыгодыма — напружанасці, займальнасці.

Найбольш цікавым падаўся “Візіт імператрыцы” — аповед пра рэальныя гістарычныя падзеі, у якім вельмі дарэчы быў і тэатр ценіяў, і асабліва галас “за кадрам”. Дзякуючы гэтайму прыёму становіцца зразумела, якія гераіні сапраўдныя (і як склаўся іх далейшы лёс), а якія — прыдуманьня. У той жа час музыка Сяргея Уткіна шмат у чым аказалася дружнай, нягледзячы на імітацыю класавыя ў абмалеўцы імператрыцы, надзвычай дэмакратычнай па т’есе і спекалях. Але галоўнае — гэты вядоўлі нязмушана паглыбляе публіку, у тым ліку школьнікаў-падлеткаў, у гісторыю Тулы і не тэатра. Раптам мільянула думка: пасьо бы і сам стварыць пастаноўку пра свой Музейны тэатр. Вядома, ён не такі старадаўні, але ж цікавы выпадак у яго лепцісе — ніяк не менш.

Надзея БУНЦЕВІЧ
Фота Руслана АНАНЬЕВА

Фотавыстава “Marilëy і marilëyцы” працуе ў Музеі гісторыі Маргілёва.

“Ружы з рамонкамі і васількамі”. Алей, шкло

“Домікі”. Алей, шкло

Каштоўны падарунак

З гісторыі і геаграфіі аднаго абраза

Акурат пад святыя калядныя дні атрымала ад Івана, сына мастака-самавука Юзкі Мысліцкага з нявясіжкіх Сейлавічаў, абраз Прасвятлой Дзевы Марыі. Гэты падарунак дарэгі не толькі паводле вартасці. Ён знаквыя, памятны, бо паднесены ў юбілей — на 100-годдзе ад нараджэння аўтара.

Іван Мысліцкі з бацькавым абразом

Творчая спадчына Юзкі Мысліцкага яркая, квіяцістая, з букетамі ў кошыках ці вазах, паўлінамі сярод руж і бэзу, аленямі, вавёркамі, тыгравымі і львамі сярод зелены, дагледжанымі хаткамі пад чарвонымі дахамі. Толькі зрэчас, не дзесяць заробку, а па клічы душы ці пільнай патрэбе на заробку, ён ствараў абразы. На сёння іх выяўлена ўсяго тры, сярод якіх і гэты, падарваны пад Каляды.

Намаляваная алейнымі фарбамі на шчыльным даўнейшым кардоне, аздоблена фоліяй, узятая пад шкло, у драўляную рамку ікона, падацца, добра захавалася і далікатных колераў аніяк не страціла: ша навалася невядомымі гаспадарамі.

А вось апошня 10—15 гадоў ці, можа, крыху больш, як сьвярдзель Іван Мысліцкі, абраз месціўся на куце пад столлю ў баковачны сейлаўскай... канюшні. Даведзана пра ранейшыя

Образ “Прасвятая Дзева Марыя” з творчай спадчыны Юзкі Мысліцкага

гаспадароў, які і пра тое, чаму ікона апынулася ў стайні, пры ўсім стараньні не ўдалося. Схіліўся да наступнага вярсі: так распардзіўся нехта са спадчыннікаў ці, мабыць, новых гаспадароў хаты, калі сталіся ўзладальні абразы пакінулі гэты свет.

Ды як бы там ні было — і тое няблагодзе: абраз апаў, яго не выкулілі, не спалілі (падчас крамязніча-этнаграфічных пошукаў з падобнымі прыкрасамі фактамі шмат кама довадзілася сутыкацца). А шчы разважалі і так усякі істоты на зямлі падобнае заступіліся. Коні! Ён жа справдзельна — надалейні сябар і памочнік чалавека! Яго насіроўжаныя вочы нібыта адлюстроўваюць трывогі ўсяго свету.

А людзі, што даглядаюць коней, зазвычай улюбёныя ў сваіх дужых і грамадзкіх галаванцаў, у набожнаму клепатлівыя. Ліхога чалавека, што не мае шкадвання да жыўлія, абраз, мусьць, крыху стрымае, не раўнуночы, як тая аброщ наравістага каня.

...Толькі нядаўна, калі не стала апошняга коніка і стайню рыхтавалі пад знос, Іван забраў бацькаў твор дадому.

Час з’яўлення іконы — пасляваеннае дзесяцігоддзе, нават больш верагодна, яго першыя гады. У тагока сьвярдзельніце ёсць падставы. Менавіта тады Юзкі Мысліцкі набраўся шлобам з сейлаўскай прыгажуняй і, пакінуўшы сваё Чарнаўбава, што на Капыльшчыне, распачаў стагнае жыццё непдалёк ад Нясвіжа. Адразу сям’я не мела ўласнага кута. Прытуліў маладых жончын брат, што жыў на хутары пад Сейлавічамі каля пагорка-ўрочышча з пракаветнай налізнай літанка. Калісьці ў тым месцы нашы працурны ладзілі кароголы, кікалі вясну і жаверанкаў, віталі першыя промі сонца, пралілі Божай міласціі, узносілі да неба ілітны абрад аб шчасці і долі. Свята ласка і спрыянне патрэбны былі і маладой сям’і: яна чакала дзяцей, загойвала

нядаўныя раны. Мысліцкі вярнуўся з вайны з асколкам у лёткіх — не мог пайка працаваць, як усе сям’яне, а трэба было неяк жыць. Юзкі шчыра адлеўся таму, да чаго лажала, чаго прасіла душа, — маляванню.

— Бацька крыху вандроўваў — кажа Іван, — часам на які тыдзень пакідаў Сейлавічы. Часцей такое надаралася змой. А для сейлаўцаў суседзям адронуючым маляваў дома.

Мы бачылі ўсю працу, часта падбігалі паглядзець, кіліся спаш і працываліся побач з малымі каняма. А вось гэтай не памятаю. Значыць, бацька ствараў яе раней, п’зана, хутка пасля вайны, калі мяне яшчэ не было або калі быў зусім малым.

На ўдзкладналіянае пытанне након аўтарства абраза Іван упэўнена адказвае:

— Бацька маляваў! Яго рука, яго колеры-фарбы! Нават яго рамка. На пазнейшыя бацька рабіў яшчэ напыленне серабрыстым парашком.

Прыдумуў ці пагледзеў дзе такі спосаб: набіраў парашок у звычайную струменьчыкам на толькі-толькі пафарбаваную рамку. Той серабрысты пылок сам сабою і прыклявіўся.

“Наісвайейшае Сэрца Ісуса” — другі з асаблівых абразоў Мысліцкага. Након гэтай іконы шмат свецкайнуў старэйшых жыхароў Сейлавічаў, бо з ранінага пасляваеннага часу артэфакт дапаўняў унабравства часу, брэд навадоўку ў набожных людзей. Калі ж у святыні разамішлі склад, ікона забрала на захаванне шчырае верніцка Мысліцкага — гэта паліца пераўрады годзі абраз зноў вярнуўся ў храм, на аднаўленне якога шчыраваў і сейлаўскі мастак — падбіраў колеры, фарбаваў па сваёй тэхналогіі сены.

Трэцяя ікона пад умоўнай назвай “Дабравесце” да гэтых дзён займае пачэснае месца на покуш адной з вясковых хат. Гаспадыня, а ёй мінуў

ужо шосты дзесятак, кажа: “Колькі жыў — столькі абраз перад вачыма. Застаўся ад бацькоў”. На іконе жанчына бачыць Дзеву Марыю, пры яе нагах — прытомленую нябеснай дарогата галубку-вяснуночку, што п’е вадку з жывой руніцы. Такае ўбачэнне было ў імя. Толькі пасля добрай падказкі журналісткі, краязнаўца, даследчыцы народнага мастаітва Галіны Антонай са Смаргоні даведзлася пра абразы з выявай святой Тарэсы. І не засталася сумненнаў, што растыражаваная папіравая копія адной з тых ікон і паслужыла падмогай сейлаўскаму мастаку: навадоўку падабенства і кампазіцыі, і гармоніі колераў. Ды ёсць адметнасць. Вобраз, намаляваны Мысліцкім, паставы і абліччым вельмі нагадвае вясковую беларускую дзяткіну, загаралую на сонцы ад штодзённай працы ў полі. Тая асабліваць, можа, і ёсць самае істотнае, чым найперш краіноўца іконы самавуду і наўны народны жывапіс увагоду. У падобных работах у кошыку спрыноўку, а пасля вызмаў яго струменьчыкам на толькі-толькі пафарбаваную рамку. Той серабрысты пылок сам сабою і прыклявіўся.

“Наісвайейшае Сэрца Ісуса” — другі з асаблівых абразоў Мысліцкага. Након гэтай іконы шмат свецкайнуў старэйшых жыхароў Сейлавічаў, бо з ранінага пасляваеннага часу артэфакт дапаўняў унабравства часу, брэд навадоўку ў набожных людзей. Калі ж у святыні разамішлі склад, ікона забрала на захаванне шчырае верніцка Мысліцкага — гэта паліца пераўрады годзі абраз зноў вярнуўся ў храм, на аднаўленне якога шчыраваў і сейлаўскі мастак — падбіраў колеры, фарбаваў па сваёй тэхналогіі сены.

Трэцяя ікона пад умоўнай назвай “Дабравесце” да гэтых дзён займае пачэснае месца на покуш адной з вясковых хат. Гаспадыня, а ёй мінуў

Наталія ПЛАКСа,
г. Нясвіж

Больш культурных навін — у нашым Telegram-канале @kultinfo.

Перформанс ля каранёў Дуба-Волата

Да 155-годдзя з дня нараджэння Ядвігіна Ш.

Чалавек, без уплываў якога Ян Луцвіч, пэўна, ніколі б не стаў Янкам Купалам, мы прысвячаем першую вандроўку ў гэтым годзе. Каб ушанаваць памяць знакамітага дзеяча беларускай культуры, аднаго з пачынальнікаў нашай новай літаратуры Антона Яввіцкіга (псеўданім Ядвігін Ш.) і запаліць агеньчык ашчэ аднаго турыстычнага маяка на мапе Міншчыны, "К" адрываліся на месца моцы творцы — у вёску Карпілаўка, што на Лагойшчыне.

НАГОДА

Прынята лічыць, што Ядвігін Ш. прыйшоў на свет 4 студзеня 1869 года ў фальварку Дабасна (цяпер Кіраўскі раён). Такая дата вандруе з даведніка ў даведнік, з публікацыі ў публікацыю. Але інфармацыя гэтая памылковая. Яшчэ ў 1999-м беларускі літаратуразнаўца апублікаваў метрыку хросту з якой вынікае, што запіс зроблены на старым стылі (коляжымі календары), на якім жылі ў тых часы Расійскай імперыя. Таму святкаваць трэба 16 студзеня. Што мы і зрабілі, зладзіўшы падарожжа ў родныя мясціны Антона Яввіцкіга.

МАРОЗ І СОНЦА

Кожную гадзіну ў бок Карпілаўкі ад Цэнтральнага сталічнага аўтавакзала адпраўляецца аўтобус. Заняўшы

Даўгачасны агнявы пункт 1930-х у Карпілаўцы

найлепшае месца праваруч ад кіроўцы, з выдатным аглядам, я дастаў кніжку твораў Ядвігіна Ш. Адкрыў "Лісты з дарогі" (1910)... і праваліўся ў чытанне. "Лісты" — апісанне пешай вандроўкі з Вільні да Карпілаўкі даўжынёю каля чатырохсот кіламетраў (!). "Шлях Ядвігіна Ш" ішоў праз стараыя беларускія вёсачкі і мястэчкі, размовы і здарэнні. І так гэта ўсё апісана, што захачелася ўзяць кіёк з алешыны, некалі выразаны ў Пуньках, на разліме мастака-вандроўніка Яэпа Драздовіча, ды прайсці тымі ж сцяжынкамі. Ці, кажуць сённяшняй мовай, турыстычным маршрутам.

МАЛЫЯ БЯСЯДЫ

Зачытаўшыся, Карпілаўка я прапусціў і выйшаў у Малыя Бясяды, чаму быў толькі рады. Гаспадар Бясядаў Зыгмунт Чаховіч, выпускнік юрыдычнага факультэта Пецярбурскага ўніверсітэта, быў вядомым грамадска-палітычным дзеяч, бібліяфіл. А яшчэ ўласнік велізарнай бібліятэкі, якой напачатку скарыстаў юны Янка Купала; на якім жылі ў тых часы Расійскай імперыя. Таму святкаваць трэба 16 студзеня. Што мы і зрабілі, зладзіўшы падарожжа ў родныя мясціны Антона Яввіцкіга.

Ад маёнтка Чаховічаў, на якія каля, засталася толькі рэлікта старыя лістоўніцы і ліпы ды ставок з маленькай вяснян. Пэўна, яшчэ

менні засталася ад леснічоўкі Калдукоўка (як і сёння Селішча), куды з сядзібы перабраўся Чаховіч і куды часта наведваўся Купала. Летам правярэм.

ТРОХКУТНЯЯ КАПЛІЦА

Тушаючы з Малых Бясядаў на Карпілаўку, завітаў я і на могілкі, што размясціліся на крутых алрогах вільзінага пагорка, параслага лесам. На новай частцы пахаванняў увагу прыцягвае вялікая салідная брацкая магіла салдат савецкай арміі, якія загінулі падчас вызвалення Беларусі. А вась на старой, добра прыхаванай ад чужых вачэй, мяне чакала неспадзяванка. Могілкі аказаліся з гісторыяй, бо існуе тут з XVII стагоддзя, калі быў пабудаваны трохкутны драўляны храм. Апошні з тых, што прыходзілі яму на змену, развалены ў 1930-х. Падмуркаў застаўся, і краязнаўцы кажуць, што плануецца аднаўленне царквы.

МЯЖА РАЁНАЎ

Карпілаўка размешчана пры самай-самай мяжы Мінскага і Лагойскага раёнаў (на баку апошняга). Вёска заўсёды была невялічка; што ў 1832 годзе, калі ў сваіх яе набыў дзед Ядвігіна Ш. Францішак Яввіцкі, што сёння — усё дамоў з які дзясяткі. Некаторыя пустыя, у іншыя жыццё вяртаецца Улетку. Ёсць і новыя, сучасныя будынкі. Пры трох старых дамках стаяць вільзіныя валуны. На адным з іх замацаваная шыльда, прысвечаная апошняй жыхарцы Карпілаўкі Надзеі Міхайлаўне Левандоўскай (1920—2011).

Існуе версія, што гэты камень знаходзіўся на тэрыторыі старога сядзібы Ядвігіна Ш. І гэці пісьменніка любілі на ім сядзець. Так гэты ці не, высветліць не ўдалося.

КУЛЬТУРНЫ ЦЭНТР

Сам маёнтка знаходзіўся за вёскай, з левата боку ад бетонік Карпілаўка—Харужынны (там цяпер філіял сталічнага музея Янкі Купала). Дзе раней была брама, у наш час усталяваныя памяты валуны з шыльдай "Гісторыка-культурная каштоўнасць. Фрагменты былой сядзібы Ядвігіна Ш. Другая палова XIX ст. Прычынненне школы караеца па закону". Бізу я ўсё ёсць і драўляны указальнік. Па лясной дарозе выходзім да знакамітага пагорка, адмалява-

нага ў 1916-м беларускім тэатрам і драматургам Уладзіславам Галубком. Цяпер у частак напору зразны кар'ерам. Насупраць — дан (даўгачасны агнявы пункт), алін з дзясятку ў гэты мясцовасці. Будавалі іх у 1934—1938 гадах як адзіную сістэму — "Батальёны раён абароны «УВ» Мінскага ўмацаванага раёна". Ці аднаўраў дад хош якую ролю ў часы Другой сусветнай вайны, невядома, але кажуць, што побач некалі быў знойдзены (а потым знік) помнік ці то партызану, ці то чырвонамармейцу з надпісам па-беларуску. На гэтым жа полі Ядвігін Ш. калісьці разбіў сад, у глыбінні якога стала яшчэ спіллага сядзібка, пабудаваная замест спаленнай, яшчэ дзедавай. Сёння ад былой узорнай гаспадаркі не засталася і следу, толькі сам-там пракадзеныя стараыя дрэвы — ліпы ды тополі.

ДУБ-ДЗЯДУЛА

Калі ад дапа рушыны лясной сцяжынаю на поўнач, у бок фальварка маці Янкі Купала Апока (каля 1,5 км), то абавязкова ўбачыць вільзіны, разлізаны "самы літаратурны дуб Беларусі". Так часам кажуць, бо нібыта аб ім вядзецца ў апавяданні Ядвігіна Ш. "Дуб-Дзядула". Але літаратурны прататып ішоў на вяршыні гары, сёння напалову зразанай кар'ерам, ды і ў апавяданні не вытрымаў апошняй у сваім жыцці навальніцы. Затое даў трох сыноў. Сённяшні "волат", падлізаны на які прывязваюць штогод тысячы турыстаў, пэўна, напачала "дзядулі". У яго дупле вышыў і ў рост чалавек можа схавалася дорослы. Галіны дуба, да якіх можна дацягнуцца, упрыгожаны рознакаляровымі стужкамі.

Ядвігін Ш. (Антон Яввіцкі, 1869—1922) — пісьменнік, рэаліст, сатырык, публіцыст.

Узбагаціў беларускую прозу новымі жанрамі. Першае апавяданне на беларускй мове — "Суд" (1906). Літаратурная спадчына — байкі "Сакатушка", "Павук", "Падласенкі", зборнікі апавяданняў "Беларускія жарты", "Барозка" і "Васількі", падарожная белетрыстыка "Лісты з дарогі", паэма "Дзед Завала", раман "Золата", "Успаміны".

На падмурках трохкутнай царквы Св. Мікалая ў Малых Бясядах

ВОСЬ ЯНЫ

Ну а цяпер прыйшоў час на знаёмства з тымі, каго ядала сонца Ядвігіна Ш. Хто быў нібы промні яго або планеты вакол яго. З тымі, хто пакінуў у летапісе Карпілаўкі важную старонку.

Зыгмунт Чаховіч (1831—1907). Як лічаць краязнаўцы, патрон Луцвічавіч не раз расцяпаў у Яввіцкіх, якія былі яму блізкамі па духу.

Янка Купала (1882—1842) ў Карпілаўку ўпершыню трапіў каля 1904-га і стаў бываць рэгулярна пасля пераезду з Селішча ў Апоцы. Тут Купала пад уплывам Яввігіна Ш. пачаў пісаць па-беларуску, дэкламаваў яму першыя вершы. Лічыцца, што і псеўданім дапомаг абраць малодшае паэту старошыні сябра. Тут жа ў 1912-м на безраз'раўкі албылася прэм'ера-чэтанка кулацкай п'есы "Паўлінка", якую Ядвігін Ш. ўважваў. А калі дайшло да тэатральнага прэм'еры, то Антон Яввіцкі сыграў у ёй ролю галоўнага героя — Крыніцкага.

Антон Грыневіч (1877—1937) — дзеяч беларускай культуры, фалькларыст, выдавец і музычны педагог. Стварыў у Вільні вядзтвацтва, у якім выходзілі творы беларускіх літаратараў і музыкантаў. Яго доўгія і цікавыя размовы з Ядвігіным Ш. зрабілі помнік на маладога Купала.

Уяне Францэвіч (1867—1953) — прадаўнік баронскага роду, знакаміты ралашчовнік, а пазней мінскі лекар, грамадскі дзеяч. Быў сябрам Ядвігіна Ш. і сведкам на сходах Ванды, дачкі пісьменніка, якая нарадзілася 25 верасня 1895 года ў Радашковічах. Лічыцца, што ведаў Янку Купала і разам з Яввіцкім аказаў на будучага класіка немалы ўплыў.

Аляксандр Уласаў (1874—1941) — беларускі грамадска-палітычны дзеяч, выдавец і публіцыст. Не раз бываў у Карпілаўцы, вандроўчы па Міншчыне на ровары. Менавіта ён прапанаваў Ядвігіну Ш. перабрацца ў Мінск, стаць на чале часопісу "Саха" і "Лучынка". Пасля пераезду ў сталіцу жыў Яввіцкі з дачкой Вандай на Грэцкай гары, у доме, дзе нарадзіўся пазней Максім Багдановіч.

Змітрок Бядуля (1886—1941) — беларускі паэт і прозаік, перакладчык, вядомы дзеяч беларускай культуры пачатку XX стагоддзя. Бываў у Карпілаўцы, сабраваў з Яввігіным Ш., якога называў "беларускім Чэкавым".

Максім Багдановіч (1891—1917) — класік беларускай літаратуры і алін са стваральнікаў сучаснай літаратуры на беларускай мове, літаратурна-навуц. Сабраваў і ліставаўся з Вандай.

у Карпілаўцы пабываў у 1916 годзе. Ёсць меркаванне, што вершы "Выйшаў з хаты" нарадзіліся менавіта там — пад уплывам вечаровых размоваў у сямейным коле.

Зоська Верас (1892—1991) — беларуская літаратара, дзеяча грамадскага руху. Лічыцца, што свой псеўданім абрала ў той дзень, калі сын Яввігіна Ш. падараваў ёй букет верасу на дзень народзінаў. У 1916-м кожную суботу прыязджала ў Карпілаўку з Мінска, каб дапамагаш даглядаць некалькі дзясяткаў дзятак з сямей бжанцаў, якія жылі пад апекай Яввіцкіх.

Палата Бадунова (1885—1938) — настаўніца, беларускі грамадскі дзеяч, правіла Улетку 1918 года ў Карпілаўцы каля месца. Алугнулася на смерць Ядвігіна Ш. праніклівым некралагам, у якім сирот нінага ахачтарства Лічыцца так: "Гэта-ж жыццё, заўсёды пухачоны прабудзі чалавек жыць толькі Беларуска і для Антона Яввіцкі сыграў у ёй ролю галоўнага героя — Крыніцкага.

Язэп Лёсік (1883—1940) — беларускі мовазнаўца, пісьменнік, педагог, журналіст. Дзядзька Якуба Коласа. Вясной 1917-га пабываў у Карпілаўцы, а ўвосень прабраўся шлябам з Вандай. Дзюкючы яго намаганнем пайшоў у друкаван Яввігіна Ш. "Золата", які яшчэ не быў завершаны. Падаўшыся намовам зяця, пісьменнік даў дазвол на публікацыю. Раман гэты сёння лічыцца, паводле Лёсіка, "першым беларускім буйным творам эпічнага жанру. Халія ён і быў не закончаны, але паклаў пачатак новым жанрам у беларускай літаратуры — апавесці і раманау". Вось яго здарэцца...

Думаецца, калі задатца мэтай, спіс вядомых ганаровых гасцей Карпілаўкі можа значна павялічыцца. Прынамсі, патэнцыял ёсць. А гэта зробіць Карпілаўку яшчэ больш цікавым турыстычным аб'ектам. Хто б толькі заахоціўся?

ПЕРФОРМАНС

Абраўшы асветлена сонцам, запісваюць глыбокім негавым месца пад галінамі дуба, я і залізуў негавым перформанс-інсталіяцыю. Фотаздымкі ўсіх памянёных вышэй асоб — гаспадароў і гасцей Карпілаўкі — размясціў вакол малонка-рэжамістрыцкіх сядзібкі, зробленай у 1994 годзе светла-лілімамі мастаком Віктарам Карпаўцом. Напрыканцы ж дзеі запаліў

жывы агеньчык зніча. Лёгкі ветрык варушыў фотакарткі, і здалася, што яны падаюць нейкія знікі...

УШАНАВАННІ ПАМЯЦІ

У 1976 і 2023 гадах выходзілі публічныя зборы твораў пісьменніка. У Радашковічах, на месцы, дзе раней была аптэка, у якой прапанаваў Яввігін Ш., у 1978 годзе быў устаноўлены мемарыяльны камень. Ёсць у горадзе і вуліца, што носіць яго імя. А ў Першах важным турыстычным аб'ектам з'яўляецца дом, дзе жыў пісьменнік.

МАСТКІ Ў БУДУЧЫНІ

Дарогаю дадому думалася мне, якім бы мог быць працяг гэтага візіту ў Карпілаўку. Напрыклад, у выглядзе суботнікі з удзелам, вядома ж, нашай установа "Культура і Мастацтва". Мы б пафарбавалі драўляны знак на зямле да сядзібы. Прыбраўся б вакол паля, які карыстаецца вялікім поштовам у тых, хто шывацца ваеннай гісторыяй Беларусі. Хоцаша абраўтрапардакшы і крыніцу. У марах таксама размяшчэнне на тэрыторыі былой сядзібы QR-кодаў, якія б перанакіроўвалі турыстаў на старонку з інфармацыяй пра Карпілаўку і яе жыхароў.

Можна было б правесці тут і літаратурна-музычна-фальклорнае свята. Спадзяемся, што ёсць нагода, дый сама мясціна тым спрыяе.

Мінск — Лагойск — Мінск
Зміцер ЮРКЕВІЧ
Фота аўтара

Аўтарскі перформанс-інсталіяцыя ля каранёў Дуба-Волата

Афіша з 19 па 26 студзеня

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (аўтарскі/нае флор)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава "Іван Ахрэмыч. Майстар Люді. Эпоха", прысвечаная творчасці народнага мастака БССР Івана Восіпавіча Ахрэмыча (1903—1971). **Да 21 студзеня.**
- Выстава "Апалінары Гараўскі. Да 190-годдзя з дня нараджэння". **Да 28 студзеня.**
- Выстава "На гары і на хвалу Юстаду Богу... Датаваныя і падпісаныя творы скарыльнага мастацтва Беларусі XVI—XIX стст.". **Да 28 студзеня.**
- Выстава жыццёвай народнага мастака Беларусі Гаўрыіла Харытонавіча Вашчанкі (1928—2014) "Палескі волат", прысвечаная 95-годдзю з дня нараджэння творца. **Да 4 лютага.**
- Экспурсіі: "Самы-самы... (6)", "Яго мову знаць" (6-й), "Казі Ускоду" (10-й), "Міфы Спартынара Грэйні і Рыма" (10-й), "Партрты даўня мінулых пакаленняў... (10-й)", "Піць мову каханя" (16-й), "Жанчы партрты" (16-й), "Мінск у музеі" (16-й). **Правадзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Квэст "Пошук мінулага".
- Экспурсіі "Шлях мастака Валенція Ваньковіча", "Папярэдні запіс".
- **Правадзіцца заўсёды.**
- Зборная інтэрактыўная праграма "Мова веера". **Правадзіцца заўсёды.**
- Праграма "У сьвятлічцы, дзе дыхае цень алівы". **Правадзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА

Мінскі р-н, Астравышка-Гарадзішча, Сцяп. в. Апоцкіна, вул. Івануцкая, 176, тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава майстра па бісераліцы Веры Уладзіміравны Занкевіч "Па матывах ткацтва".
- У экспазіцыі прадставлены ўпрыгожаны дзвесці аўтарыта → з 2003 па 2023 год.
- **Да 18 лютага.**
- Выстава з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь.
- Майстар-клас "Саломаліценне".
- Майстар-клас "Ліцька-мотанка".
- **Правадзіцца заўсёды.**
- Майстар-клас "Ткацтва". **Правадзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ В. К. ВАНКОВІЧА-БІРУЛІ У МАТЛІБЕ

г. Магілёў, вул. Леніна, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Art-lectorium "Зразумелае мастацтва". **Правадзіцца заўсёды.**
- Выставачны праект "Край белых буслоў. Вобраз Радзімы ў творах беларускіх мастакоў XX—XXI стст.". **Да 4 сакавіка.**
- Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефоне 8 0222 650203, 8 0222 658800

**МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**
г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Французская камедыя ў 2 дзеях **“Сем жанчын на шыі” (16+)**. 19 студзеня ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі **“Як Кашэй Бессмеротны з Васілісай ажаніўся” (6+)**. 20 студзеня ў 12.00.
- Камедыя ў 1 дзеі **“Прымакі” (16+)**. 20 студзеня ў 18.30.
- Займальная казка для дзяцей і дарослых у 2 дзеях **“Чырвоная Шапачка” (6+)**. 21 студзеня ў 18.30.
- Рамантычная камедыя ў 2 дзеях **“Я бяру гэтага хлопца” (16+)**. 21 студзеня ў 18.30.
- Памылка доступу ў 1 дзеі **“Гэта ўсё яна” (18+)**. 23 студзеня ў 18.30.
- Канцэрт ансамбля Expromt-Klassika-Quartett у 1 дзеі **“Рамантыка#Love” (16+)**. 24 студзеня ў 18.30.
- Крымінальная камедыя **“Хітрыкі Скапена” (16+)**. 25 студзеня ў 18.30.
- Нотгор у 2 дзеях **“Вій” (16+)**. Гастролі Палескага драматычнага тэатра. 26 студзеня ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі **“Брыдкае качаня” (0+)**. 27 студзеня ў 12.00.
- Камедыя **“Рамантыкі” (12+)**. 27 студзеня ў 18.30.

УНП 700184039

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛА**
г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabilet@mail.ru

- Канцэрт **“Зімовы музычны кактэйль” (12+)**. Галоўная сцэна. 20 студзеня ў 19.00.
- Спектакль **“Двор майго дзяцінства” (12+)**. Камерная сцэна. 20 студзеня ў 19.00.
- Спектакль **“Вечар” (12+)**. Галоўная сцэна. 21 студзеня ў 19.00.
- Камедыя ў 2 дзеях **“Гарчае сэрца” (16+)**. Галоўная сцэна. 23 студзеня ў 19.00.
- Прадстаўленне **“Музыка душы. Роднае” (0+)**. Камінная зала. 24 студзеня ў 19.00.
- Трагікамедыя **“Чакана гучна і да болю блізка” (16+)**. Камерная сцэна. 24 студзеня ў 19.00.

УНП 100377901

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЭТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**
г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Рамантычны балет у 3 дзеях **“Эсмеральда” (12+)**. 19 студзеня ў 19.00.
- Опера ў 3 дзеях **“Файст” (12+)**. 20 студзеня ў 18.00.
- Балет у 2 дзеях **“Шчаўнунок” (6+)**. 21 студзеня ў 18.00.
- Канцэрт **“Вечар старадаўняга раманса” (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 21 студзеня ў 18.30.
- Опера ў 3 дзеях **“Макбет” (16+)**. 23 студзеня ў 19.00.
- Балет у 2 дзеях **“Бахчысарайскі фантан” (12+)**. 24 студзеня ў 19.00.
- Канцэрт **“Музыка Рэнесансу і барока” (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 24 студзеня ў 19.30.
- Опера ў 3 дзеях **“Яўген Анегін” (12+)**. 25 студзеня ў 19.00.

УНП 191081522

**ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ
БЕЛАРУСКИ ТЭАТР
“ЛЯЛКА”**
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Казка ў 2 дзеях **“Жыў-быў Заяц” (5+)**. 21 студзеня ў 11.00.

УНП 300001869

**Нацыянальны мастацкі музей
Рэспублікі Беларусь**

аказвае фізічным і юрыдычным асобам
паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі
ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-
прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163,
8 025 6677819.**

УНП 1037771

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК
“НЯСВІЖ”**
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Часовая экспазіцыя Вольгі Старасцінай **“Звяжам свет прыгажосцю”**. Калекцыяная зала “Нумізматыка і фалерыстыка”. **Да 21 студзеня.**
- Выстава сучаснага скульптара Максіма Петруля **“4x4”**. **Да 16 лютага.**
- Часовая экспазіцыя **“Таварыства перасоўных мастацкіх выстаў”**, г. Санкт-Пецярбург. Вялікая выставачная зала. **Да 10 сакавіка.**
- Часовая экспазіцыя **“Ператвораныя ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**. **Да 13 кастрычніка.**
- Экспазіцыя **“Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені”**. Аўтар праекта А. Папельскі. Малая выставачная зала. **Да 18 лістапада.**
- Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіялы нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст **“Палацавыя таямніцы”**.
- Виртуальныя выставы: **“Ператвораныя ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”, “Нясвіж – здабытак сусветнай культуры”, “Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа”, “Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артафакты музея-запаведніка «Нясвіж»”**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

**Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці
(г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)**
Часовая экспазіцыя твораў Андрэя Ждановіча
“Беларускі пейзаж”. **Да 31 студзеня.**

**Ратуша
(г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)**

- Пастаянныя экспазіцыі
- **“Гардское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст.”**.
- **“Нясвіж у міжаеанні час. Людзі і падзеі”**.
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **“Культура часу”**. 3 фондаў музея-запаведніка.

Мерарыемствы

- Квэсты: **“Безабічны артафакт”, “Карта сямі каралеўстваў”, “Музейны дэтэктыў”, “Музейнае расследаванне”**.
 - Культурныя мерарыемствы: **“Прыём у княгіні”, “Дзень нараджэння ў ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
 - Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (да 25 чалавек).
 - Гульня-знаёмства **“Музейка аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
 - Гульнявая праграма **“Выкрунтасы”** (група да 25 чалавек).
- Падрабязнасці па тэлефоне 8 01770 20602, 8 01770 20660
або на сайце niasvizh.by.

УНП 60027920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”
г. п. Мір, Караліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.
- Акцыя **“Тадзіянін дзень”**. Бясplatнае наведванне музейных экспазіцый для гасцей з імен Тадзіяна і студэнтаў ВНУ вочнай формы навучання. **25 студзеня.**
- Культурная акцыя **“Памятаць, каб не паўтарылася...”**, прымеркаваная да Міжнароднага дня памяці ахвяр Халакосту. **27 студзеня.**
- Квэст **“Белы слон”**. **27 студзеня ў 15.30.**
- Часовая экспазіцыя **“Пояд у мінулае: мода, стыль і прыгажосць” (0+)**. Прадметы побыту, мэбля, мужчынскія і жаночыя аксесуары прадстаўнікоў вышэйшых слаёў грамадства XIX – пачатку XX стагоддзяў. Слановая зала. **Да 25 лютага.**
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізаванай для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дзехаў **“Інтрыг Купідона”**.
- Квэст-экскурсія для ўсёй сям’і **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце”, “Аблівасці жаночага касцюма XVIII ст.”, “Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”, “Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ
г. Віцебск, вул. Леніна, 69,
тэл. касы: 8 0212 368387,
сайт: vitebsk-fil.by

- Святочны канцэрт да Тадзіянінага дня **“Ад сэрца да сэрца” (6+)**. **25 студзеня ў 19.00.**

УНП 300149385

**БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8,
тэл. касы: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовая выстава **“Адзінай памяці верныя”**, прысвечаная 80-годдзю з пачатку вызвалення Беларусі.
- Часовая выстава **“Партызан. Воін. Настаўнік”**. Да 95-годдзя з дня нараджэння беларускага жывапісца, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны, заслужанага дзеяча мастацтваў БССР, прафесара Івана Нікіфаравіча Стасевіча. Трэці паверх, галерэя мастацтваў. **Да 29 студзеня.**

Падрабязнасці на сайце wamuseum.by.

УНП 100235472

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ
МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2427814,
час працы: аўторак – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект **“Падарожжы Фёдара Конохава”**. **Да 28 студзеня.**

г. Мінск, вул. Якрава, 3, тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Персанальная выстава твораў Вадыма Качана **“Ад піктарыялізму да канцэптуалізму”**. **Да 11 лютага.**
- Выстава **“Пераадоленне”**. **Да 11 лютага.**
- Персанальная выстава твораў Івана Козела **“Іван Козел. Жывапіс”**. **Да 18 лютага.**
- Выставачны праект **“Суворе вандроўніка”**. **Да 18 лютага.**
- Выстава **“Моры рэальныя і выдуманая. Беларускія літаратары на вакацыях”**. **Да 18 лютага.**

УНП 192545414

Шчадраванне на Палессі

Свята з такой назвай пройдзе ў Беларускім дзяржаўным музеі народнай архітэктуры і побыту 20 студзеня. Гасцям будзе прадстаўлены абрад абыходу двароў, рэканструяваны па звестках з вёсак Рычоў і Пагост Жыткавіцкага раёна. Ахвотныя змогуць паўдзельнічаць у традыцыйных забаўках: варажбах, беларускіх народных танцах і гульнях.

Карыстаецеся стыкерамі ў анлайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Прапануем стыкерлак ад “Культуры”!

Выказаць эмоцыі вам дапамогуць класікі Беларускай літаратуры. Выбрыце самую трапную цытату — і здзіўляйце суразмоўцаў у Telegram!

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТДІННЕВАЯ
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
мове.

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне
№ 637, выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-
выдавечкая ўстанова
“КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты “Культура”:
Галоўны рэдактар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага
рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар —
Галіна МАЛІНУСКАЯ.

Рэдактар аддзела —
Віктар ГАУРЫШ.

Аглядальнік рэдакцыі:
Яўгенія ГАБЕЦ,
Антон РУДАК,
Ганна САКАЛОВА,
Ілья СВЯТЫН,
Даніл ШЭЙКА,
Зміцер ЮРКЕВІЧ,
Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактар літаратуры —
Машэвіч ЗАЙЦАУ.
Рэдактар мастацкі —
Мікалай КАСЦЮКОЎ.

Адрас рэдакцыі:
220013, г. Мінск,
праспект Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адзел: 8 017 2860797.

Падпісанні індэксы:
63875, 638752, 63879.
Ільготныя на паўгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).
Камплект (газета “Культура”
і часопіс “Мастацтва”):
63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт —
па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах
рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць
прозвішча, поўнасю імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выдадзены,
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы
не рэзюмуюцца
і не аздаюцца
Меркаванне аўтара
не аздаюцца пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 18.01.2024
у 16.00. Замова № 87.
Наклад 3831.

Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства “Выдавечтва
“Беларускі Дом друку””.
220013, г. Мінск,
праспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 3820000007667
ад 30.04.2004.

© “Культура”, 2024.